

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ASIYE MÜJGAN GÜVENLİ
Elinden Kaza Çıkan
Kadınlar

ÖYKÜ

*dipnot

ASIYE MÜJGAN GÜVENLİ
ELİNDEN KAZA ÇIKAN KADINLAR
Hapishaneden Hayat Hikâyeleri

***dipnot yayınları**

Asiye Müjgan Güvenli: 1957'de Samsun'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun oldu. 1990'lı yıllarda sosyalist bir haftalık gazetenin kadın sayfasında bağımsız bir feminist kadın kolektifiyle çalıştı ve *Sosyalist Feminist Kaktüs* dergisinde makaleleri yayımlandı.

2018 yılında yayımlanan ilk kitabı *Taş Duvarı Aşan Kahkahalar* 2020 yılında *Gelächter, das Mauern überwindet* başlığıyla Almancaya çevrildi. İkinci kitabı *Wie ich mich (nicht) integrierte* 2021 yılında yayımlandı. Üçüncü ve ilk şiir kitabı olan *Perdenin Önü / Vor dem Vorhang* (Türkçe ve Almanca iki dilli) yine 2021 yılında yayımlandı. Türkiye'de feminist dergilerde yazmaya devam ediyor. 1997 yılından beri İsviçre'de yaşıyor.

www.asiyemujganguvenli.com

Elinden Kaza Çıkan Kadınlar

© Asiye Müjgan Güvenli, 2021

© Dipnot Yayınları, 2021

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Dipnot Yayınları'na aittir.

Dipnot Yayınları 375

ISBN: 978-605-74143-8-0

Editör: Ümit Özger

Kapak Tasarımı: Duysal Tuncer

1. Baskı: 2022 / Ankara

Baskı Öncesi Hazırlık: Dipnot Bas. Yay. Ltd. Şti.

Baskı: Sözkese Matbaacılık (Sertifika No: 13268)

İvedik O. S. B. 1518. Sok Mat-Sit İş Merkezi No: 2/40 Yenimahalle/ANKARA

Dipnot Yayınları (SERTİFİKA NO: 48147)

Selânik Cad. No. 82/24 Kızılay / Ankara

Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32

www.dipnotkitap.com ♦ e-posta: dipnotkitabevi@yahoo.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteey.org>

Asiye Müjgan Güvenli

Elinden Kaza ıkan Kadınlar
Hapishaneden Hayat Hikâyeleri

***dipnot yayınları**

Bu kitabı yazmam için yıllar öncesinden başlayarak beni teşvik eden ve kitabın oluşmasında çeşitli biçimlerde beni destekleyen sevgili dostum Erdoğan İren'e yürekten teşekkürler...

İçindekiler

Önsöz	9
Karelerimdeki Gökyüzü	13
Bıçağın Üstüne Düştü.....	19
Köşem	23
Gülümseyen Karaca	29
Resminur'un Hayali.....	33
Annem	37
Yağlı Urgan	41
Kanun Böyle.....	45
Nimet'in "Alaman" Kuması	49
Dansöz Peri: Yılan Dansı	53
Kül Tablası.....	57
"Kaluk" Serap.....	61
Cihanyandı Süheyla.....	65
Ot.....	73
Semahat	77

Güzellik Kraliçesi Belma	85
Harbi Hırsız Fadime	91
“Zinacı” Gülizar	95
Bu Devran Döner	99

Önsöz

70’li yılların sonunda bir kadın derneğinin çıkardığı bültenin sorumlu yazı işleri müdürüydüm. Bültendeki yazılarda basın yoluyla komünizm propagandası yaptığımı ileri sürülerek 1980 yılı Ocak ayında tutuklandım ve sivil bir cezaevine gönderildim. Sosyalist politika yapan biri olarak bunun bir gün başıma geleceğini biliyordum. Ancak bunu bilmekle yaşamının aynı şey olmadığını cezaevinin dış kapısından içeriye girdiğimde fark ettim. Bir tutuklu eşliğinde koğuşun yemekhanesine doğru yürürken ellerini nereye koyacağını bilemeyen ergen gibiydim. Yemekhanenin kapısında beni gören genç bir kadın avazı çıktığı kadar bağıırıyordu: “Mahkûm geliyoooo, mahkûûm!” Hayatımda hiç psikiyatri kliniği görmemiştim ama nedense bir akıl hastanesinin böyle bir yer olabileceğini ve cezaevine değil akıl hastanesine getirildiğimi düşündüm ilk anda. Cezaevine, sivil bir cezaevine ilk girişimdi.

O günlerde henüz benden başka politik nedenlerle kimse bulunmuyordu koğuşta. “Siyasi tutuklu” yabancı bir kavramdı koğuştaki kadınlar için. Bundan ötürü neden tutuklandığımı soran

kadınlara bir türlü anlaşılır bir cevap bulamıyordum. Yazmak ile cezaevi koşutluğunun ikna edici bir cevap olmadığını anlayınca tutuklanma nedenini soran kadınlara “Devlete karşı çıktım da,” dediğimde, köy kökenli genç bir kadın “Haa, candarmayla nızalaştın he mi?” deyivermişti. O anda devletin nasıl bir makine olduğuna ilişkin yaptığımız tartışmaların bu denli somut olarak özetlenmesinden derinden etkilendiğimi hatırlıyorum.

Kadınların önemli bir bölümü öldürme ve yaralama nedeniyle tutuklu ya da hükümlüydü. Yanı sıra birkaç Roman hırsızlık nedeniyle, birkaç kadın da o zamanlar suç olan zina nedeniyle tutukluydu. Çoğu köy kökenli her yaştan kadın vardı koğuşta. Kimi sakin kimi konuşkan, soran, inceleyen, birbirleriyle en küçük nedenle kavga eden, gülen, ağlayan yirmi-yirmi beş kadın. İlk anda ben onların yabancısıyım, onlar da benim. Yirmi dört saat birlikte yaşanınca bu yabancılaşma uzun sürmedi elbette. Onlar beni dinlediler, ben onları. Çoğunun psikolojik sorunları vardı ve cezaevinin psikoloğu yoktu.

Bu kadınlar aile ve çevre baskısı, gelenek, erkek egemenliği, yoksulluk, şiddet ve dışlanmışlık gibi nedenlerle, çıkış yollarının tıkanmasından ötürü katil ya da hırsız olmuşlardı. Özellikle “koca katili” kadınlar kocaları tarafından öldürülmemek için öldürmüşlerdi. Hemen hemen hiçbirisi okuryazar değildi. Ama aralarında az sayıda da olsa lise ve üniversite mezunu kadınlar da vardı.

1980’li yıllarda askeri cezaevlerinden sonra farklı sivil cezaevlerinde birkaç kez bu öldüren, yaralayan, çalan kadınlarla aynı koğuşlarda yaşadım. Benimkinden farklı olan dünyalarını tanıdım. O dünyalarda, birlikte yaşanmadığında bilinemeyecek, ayrıntılar fark ettim. Onların sadece “katil”, “hırsız” vb. olarak tanımlanmalarını,

ya da en iyi olasılıkla yok sayılmalarını, görünmez kılınmalarını içime sindiremedim. Onların hikâyeleri de bilinsin istedim.

Burada öyküleri anlatılanlar öldüren, yaralayan, çalan ve o zamanlar ceza kanununda yer alan “zina suçu” işleyen kadınlar. Yoksulluk, gelenek, seçeneksizlik kuskacına sıkışmış ve “elinden kaza çıkan” kadınlar. Toplumda tanınmazlar. Ya da “cani”, “hırsız” “suçlu” gibi sıfatlarla anılırlar. Korkulur onlardan.

Onların da anne, ev emekçisi, işçi, sosyalist, yani *insan* olduğu ancak onlarla birlikte yaşandığında fark edilir.

İşte burada hikâye edilenler bu kadınlar –“elinden kaza çıkan kadınlar”

Karelerimdeki Gökyüzü

Gökyüzünü bir kareye sığdırdınız mı siz hiç? Ben sürekli yapıyorum bunu. Bazen gökyüzünün üzerine bir kare oturtuyorum, bazen de karenin içine gökyüzünü. Kareyi küçülttüğüm de gökyüzü büyüyor, gökyüzünü büyüttüğüm de ise kare küçülüyor.

“Deli saçması” diyor Ferda. “Bir öyküye daha farklı başlayamaz mısın?”

“Öykünün içeriği deli saçması olarak kaldığı sürece ne fark eder sanki başka türlü başlasam?” diye yanıtlıyorum onu.

Saçma mı öyküye böyle başlamam? Bilmiyorum. Deli olduğumu düşündükleri için “akli kontrole” gönderildim. Yani saçmalama hakkına sahibim. Hatta avukatım bunu çok gerekli buluyor. Daha da saçmalamalıymışım. Az cezaya çarptırılmışım daha çok saçmalarsam. Ama karar veremediler deli olup olmadığımı. Adli tıp çaresiz kaldı benim karşımda. Raporun tıbbi ifadelerinden hiçbir şey anlamadım. Avukatımın anlatımına göre istikrarsız kişilik ve davranış bozukluğu sergiliyormuşum. “Sağı solu belli olmayan”, “ne yapacağı kestirilemeyen” biriymişim. Bilmem öyle mi?

Öyküm saçma başlamadı. Normal insanlar gibi ama normal olmayan biçimde evlendim. “Kocaya kaçtım.” Hayır, kocaya da

normal biçimde kaçmadım. Kaçmanın normali, anormali mi var? Ne bileyim, hani bir gece yarısı bohçanı sırtlarsın, aşağıda müstakbel koca ile arkadaşları bekler, atla ya da arabayla götürürler seni bir eve. Öyle olmadı.

Kocamın anası ve babası istemeye geldiler beni. Babamın iki seçeneği vardı: “hayır” dedi normal bir insan olarak, işi gücü olmayan bir koca adayına. Kocamın anası babası beni isteyeceklerine, sözgelimi tavan boyamakta kullanılan iskeleyi isteseydiler “hayır” demezdi babam. Ben de istenen ama verilmeyen bir nesne olarak kendim gittim kocam olacak adama. “Selim” dedim. “Bak geldim, hadi evlenelim.” Evlendik. Böyle olması gerekiyordu. Dernek başkanı Sefa Abi öyle söylemişti. “Ancak Selim’le evlenirsen kurtulursun baba baskısından. Ancak böylece devrim için özgürce çalışabilirsin.”

Selim dernekten iki erkek arkadaşıyla bir evi paylaşıyordu. “Komün evinin” dördüncü kişisi oldum. Evde her iş ortak yapılıyordu. Ama ev öyle pisti ki, ertesi gün evi dip köşe bir güzel temizledim. Çamaşır makinesi yoktu ve renklilerle beyazları birlikte yıkadıklarından beyaz çarşaf lar gri olmuştu. Bunlara da el attım. Sadece Selim değil, ötekiler de “Serap be, bugün çamaşır yıkayacaksan şu benim gömleği de yıkayıversene” demeye başladılar. Yemek, bulaşık ve temizlikten de ellerini çektiler.

Komün evimiz komşuların dikkatini çekmeye başladığı için ayrı eve çıktık Selim’le. Artık iyice özgür olmuştum. Artık sadece ikimizin çamaşır, yemek, temizlik, alışveriş işiyle uğraşıyordum. Ama akşamları yemeğe dernekten arkadaşlar geliyor, yemekten sonra onlar politika konuşurken bulaşıkları ben yıkıyordum yine.

Gökyüzü ve kare oyununa kocamla ayrı eve çıktuktan sonra başladım. Önceleri yemek, bulaşık, çamaşır, temizlik gibi işlerimi bitirdikten sonra pencerenin pervazına kolumu dayıyor ve oynamaya başlıyordum. Gökyüzüne irili ufaklı kareler yapıştırıyordum. Zamanla yemek piştikten sonra, çamaşıra başlamadan önce oynar oldum. Bir gün fark ettim ki balkonda çamaşır asarken oyunun içindeyim. Ya da oyun benim içimde. Çamaşırları ipe farklı boyutlarda kareler yaparak asmaya başladım. Kareler en güzel havlularla yapılıyordu. Ama zamanla donlarla da çok başarılı olduğumu gördüm. Çarşafalarda ise makasla farklı boyutlarda kareler açtım. Aruk sadece çamaşır yıkıyordum. Ne yemek, ne bulaşık, ne temizlik...

İlk başta Selim “Niye yemek pişirmedin? Hadi gel, birlikte makarna haşlayalım, yumurta kuralım, menemen yapalım” derken, zamanla “Yemek nerede?” diye sesini yükseltmeye başladı. Ben de onu yatak odasına sürükleyip, çarşıfta o güne dek fark etmediği kareleri gösterdim.

“Selimciğim, yatağa girip hemen üstüme çıktığın için hâlâ fark etmedin çarşıftaki irili ufaklı kareleri. Karelerin içine gökyüzünü sığıdırıyorum. Yemek yapmaya zaman kalmıyor” dedim. Bunu ilk söylediğimde güldü Selim. Yemeği unutup yatağa girdik. Daha doğrusu itti beni yatağa ve seviştik. Daha doğrusu o sevişti. Daha da doğrusu o boşaldı.

Haşladığım makarnayı yerken, “Serap neyin var senin?” diye sordu. “Hiiç Selimciğim, bazen gökyüzünün üzerine bir kare oturtuyorum, bazen de karenin içine gökyüzünü. Kareyi küçülttüğümde gökyüzü büyüyor, gökyüzünü büyüttüğümde ise kare küçülüyor” dedim. Kaşlarını kaldırıp baktı yüzüme.

Ertesi sabah derneğe gitmek üzere evden çıkarken, “Bugün sadece yemek yap akşam için. Sonra da derneğe gel. Sefa Abi seni

sordu geçen gün” dedi. Öyle yaptım. Yemek piştikten sonra derneğe gittim. Bir iki hoşbeşten sonra aşağıya ayocağına indim. Ne kadar bulaşık kurulumu bezi varsa toplayıp kaydattım. Sonra da bunları güzel karelerle balkondaki ipe astım. Gökyüzü kareler ve ben çok mutluyduk. aycı Hamit “Ne güzel yapmışsın be Serap Abı” dedi. Ona da anlattım oyunumu. Bakakaldı yüzüme.

Akşam Sefa Abi de geldi bizimle eve. Sabahleyin pişirdiğim kabak kalyeyi afiyetle yedikten sonra “Serap, bugün sen gelmeden Selim bir şeyler anlattı bana. Kareler, gökyüzü falan. Baba baskısından kurtul diye evlen Selim’le dedim sana, ama ev işleri seni boğdu anlaşılan. Derneğe de pek az geliyorusun. Hlbuki seni özgürleştirmek istedik, politikayla uğraşasın, kadınları rgtleyesin istedik. Ama sen karelerle falan uğraşmaya başlamışsın. Bırak bunları. Selim bana söz verdi, o da üstlenecek ev işlerinin bir bölümünü. Sen de daha sık geleceksin derneğe. Sana ihtiyaımız var” dedi Sefa Abi.

“Tamam, Sefa Abi, yle yapalım” dedim. ay yapma bahanesiyle mutfağa gittim. Mutfak perdesinde küçük bir kare açıp gökyüzünü izledim çay demleninceye dek.

Ark her gün, akşam için yemek pişirdikten sonra derneğe gidiyordum. Gazete satıyor, bildiri dağıtıyor, mahallede kadınlarla konuşuyor, onları örgütlemeye çalışıyordum. Akşam eve genellikle Selim’le dönüyorduk. Bulaşık yıkama işi ona aitti. Bazı akşam yıkıyor, bazı akşam “Yarın akşam hepsini birlikte yıkarım” diyordu. Öyle günler oluyordu ki yemek pişirmek için temiz tencere bulamıyordum. Tencere yıkamışken diğerlerine de girişiyordum. Akşam eviyeyi bomboş gören Selim “Aslan karım benim, hepsini yıkayıvermiş, kocası yorulmasın diye” deyip oturuyordu hazır masaya.

Çamaşır yıkamak ve asmak da Selim'in göreviydi. Ütü benim. İlk birkaç seferden sonra kirli çamaşırlar yığılıp üstümüze giyecek bir şeyimiz kalmayınca bu işi yine ben üstlendim. Çamaşırları asarken, çeşitli boyutlarda kareler yaparken ne kadar mutlu olduğumu fark ettim yeniden. Hiç söylenmedim Selim'e çamaşır işini yeniden üstüme yıktığı için.

Yeniden çamaşır yıkama ve karelerle asma oyunuma döndüm. Artık ne temizlik ne yemek; sadece çamaşır vardı hayatımda. Selim ilk kez vurdu bana, bir akşam yine yemek olmadığını görünce. "Serap aklını başına topla" deyip kafamı duvara vurdu üç kez.

Ertesi gün derneğe gittiğimde "Başım ağrıyor, bugün gazete satışına çıkamam" deyip çay ocağına indim. Yine bütün kurulama bezlerini yıkayıp, farklı boyutlardaki karelerle ipe astım. Karelerimden gökyüzünü izledim. Farklı karelerdeki gökyüzü de beni. Gökyüzü beni içine aldı. Çaycı Hamit'in "Güneşte hemencecik de kurumuşlar" deyip bezleri toplamaya başlamasıyla gökyüzünden balkona döndüm.

Akşam Selim'le döndük eve. "Bu sabah yine mi yemek yapmadan çıktın evden?" deyip yüzüme yumruk attı. Burnum kanadı.

Ertesi gün gitmedim derneğe. Kirli çamaşır olmadığı için temizleri ıslatıp sevgili karelerimle balkondaki ipe astım. Hava yağışlı olduğu için kurumaları zaman aldı. Ben de bütün gün gökyüzünün üzerine kareler oturttum. Bazen de karenin içine gökyüzünü. Kareyi küçülttüğümde gökyüzü büyüdü, gökyüzünü büyüttüğümde kareler küçüldü.

Akşam eve gelen Selim beni balkonda karelerimle oynarken buldu. Beni içeriye çekip bu defa şamar, tokat, yumruk, tekmeyle dövdü. Bağırmadım. Yere düştüğümde perdede daha önce açtığım

kareden yıldızları izledim. “Serap, ya akullanacaksın ya akullanacaksın. Anladın mı?” deyip kafama bir tekme daha vurdu. Sonra da yatağı girip uyudu.

“Selim, Selim!” diye seslendiğimde saat kaçtı bilmiyorum ama cevap vermedi. Yüzünde benim yastığım vardı.

Bıçağın Üstüne Düştü

O gün kadın gardiyan kapı altından aldığı dört tutuklu kadını koğuşa götürecekken, odasının önünde beklemekte olan meydancı Hatice'yi görünce "Al bunları koğuşa götür. Zinadan gelmişler" dedi. Hatice güle oynaya "Zinacılar geldi, zinacılar" diye bağırarak yemekhaneye girdi bu dört kadınla. Adet olduğu üzere yeni gelenler hemen "sorguya" alındı. İlk üç kadının hikâyesi dinlenildikten sonra gözler köşeye büzülüvermiş dördüncü kadına çevrildi. "Ee, anlat bakalım, seni kim bastırdı? Senin herif mi, yoksa aşığının karısı mı?" diye sordu Huriye.

Rengi solmuş çemberinin altından siyah saçları görünen, elmacık kemikleri zayıflıktan dışarı fırlamış esmer tenli bu kadın "Hiçbiri" dedi. "Ben zinadan gelmedim ki."

"Neden geldin peki?"

"Benim herif bıçağın üstüne düştüydü, ölmüş. O sebepten."

Kadınlar hep birlikte kıkırdadılar bunu duyunca. Huriye, "Kızım, bacım, niye düştü kocan bıçağın üstüne. Nasıl düştü de öldü?" diye adının Zeliha olduğu sonradan öğrenilen kadını sorgulamaya devam etti.

Zeliha, kadınların gülüşmelerine karşın, yüzünde tek bir çizgi değişmeksizin ve arada burnunu çekip gözyaşlarını çemberinin ucuyla silerek devam etti anlatmaya:

“Çok içerdı rahmetli. İçer içer, sonra da vara yoğa döverdi beni. Yemek etsiz diye döverdi, banyo suyu çok sıcak diye döverdi, banyo suyu soğuk diye döverdi, kirayı ödeyemedik diye döverdi. Hep döverdi.

“O gün sovan doğruyodum mutfakta. Erken geleceği tutmuş eve. Duydum eve girdiğini ama devam ettim sovana. Dedim kendi kendime, çabuk pişireyim yemeği de yemek geç kaldı diye dövme-sin bi’ de. Mutfığa girmiş, fark etmedim valla. Götüme bir tekme atmasıylan elimde bıçak dönüverdim. Birden yalpaladı bu, düştü bıçağın üstüne. Öyle yattı kaldı bıçağın üstünde. ‘Ahmet, Ahmet!’ diye seslendim, ses etmedi. Sızdı sandım sarhoşluktan. Korktum, kalkar da beni yine döver diye, gittim annemgillere. Akşam olunca gittim eve ki bu yatar hâlâ yerde. Bilemedim ne yapayım. ‘Çok içmiş herhal’ dedim kendi kendime. Gittim yattım. Sabah baktım, hâlâ yatar aynı biçim. Çok kan vardı yerde. O da kan içindeydi. Ahmet kalk hele dedim, yine ses vermedi. Yüzünü gördüm, bembeyazdı. Yanağına dokundum buz gibiydi. Kaskatı yatıyordu yerde. Benden bilmesinler diye gittim karakola, anlattım olanı biteni. İnanmadılar bana. Ne polis, ne hâkim. Yeminlen, ben bi’ şey yapmadım. Yalanım varsa gözüm çıksın.”

“Vah vah” diye sözü aldı Huriye. “Belediye nikâhın var mıydı herifinen?”

“He var” dedi Zeliha soran gözlerle.

“Oyy bacım, o zaman durumun ağır senin. İdam alırsın bacım sen valla” diye bilmiş bilmiş devam etti Huriye.

İdam sözünü duyar duymaz hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı Zeliha. Huriye kadını yatıştırmak için, “Ağla bacım, ağla, açılırsın.

Hepimiz geçtik bu yoldan. İdam emezler merak etme. Müebbeti çevirirler. Kim bilir belki de yirmi yıla düşer, adam hep dövüyodu dersin” dedi ve elinden hiç bırakmadığı iğne oyasına döndü sessizce. Belki de kendi hikâyesine ve buraya ilk girdiği güne.

Köşem

Yine buradayım. Köşemde. Hayret, kimse almıyor bu köşeyi benden. Sanki beni bekliyor bu köşe. Benden başka kimseye izin vermiyor burada dikilip, gazete ya da kitap okumaya. Ya da ben bütün gün burada dikilip durduğumdan başka kimse gelmiyor bu köşeye. Zaten benden başka bir köşede dikilip duran yok ki bu avluda. Ya rengârenk minderlerinin üzerinde oturuyorlar ya da bir oraya bir buraya gidip geliyorlar.

Öyle çok kadın var ki, hepsini tanıyabilmek güç. Sanırım bazıları sadece sayım için iniyor avluya. Daha doğrusu indiriliyorlar. Her akşam en az on beş dakika bekleniyor bütün kadınların avluya indirilmesi. Şikâyetçi değilim doğrusu. Daha sonra kapanıyor çünkü avlunun kapısı. İçeride olmak zorundasın sabaha kadar, ranzanın içinde oturmak zorundasın iki büklüm.

Kaç kişiler bilmiyorum ama birkaç da “siyasi” var. Sanırım şu koyu kahverengi saçlı, ufak tefek kadın siyasi, yeni geldi. İki gündür sabahları erkenden, avlu henüz boşken görüyorum onu. Yalnız başına jimnastiğini yapıyor. Sonra elinde havlusuyla banyoya gidiyor. Köşemde sadece gazete okumuyorum, etrafı da gözlüyorum tabii ki. Ayrıca kitaplarım da var. Mahinur kitapsız bırakmıyor beni. Ama sadece okumak olmuyor. Gözlerim yoruluyor iki saatten

okuduktan sonra. O zaman avludakileri gözlüyorum. Bu yeni olduğunu tahmin ettiğim kadını da okumaya ara verdiğim sırada fark ettim.

Sadece koğuş değil avlu da çok gürültülü. Çocuk ağlamasından şarkı söyleyenine, kavga edeninden kendi kendine konuşanına bir sürü gürültü. Ama benim köşem beni sadece görünmez kılmıyor, çeşitli seslerden de koruyor sanki. Bu büyük kalabalığın içinde kendimi sadece köşemde duyumsayabiliyorum. Kimseyle konuşmuyorum. Kimse de benimle konuşmuyor. Köşemde dikildiğim sürece sanki bu avlunun dışındayım. Evet, ben bu avlunun dışındayım. Sadece avlunun dışında değil dünyanın da dışındayım. Öyle ya, burası benim dünyam değil. Sadece birkaç ay kalıp kendi dünyama döneceğim nasılsa. Ne zaman? Hangi dünyaya? Benim dünyam neresi?

“Bu defa biraz uzun sürebilir tahliyeniz Sema Hanım. Bu üçüncü. Aksi gibi hep de 1. Asliye’ye ve aynı muhafazakâr hâkime rast geliyorsunuz” dedi avukat. “Hâkim muhafazakâr olmasa ne çıkar, yasa ve nikâhlım aynı kaldığı sürece?” demiyorum ona.

Sormadım ne kadar uzun sürebileceğini. O da söylemedi. Biliyorum en fazla bir yıl sürebilir. Bir yıl sonra ne olacak? Asıl dünyama dönünce yani. Asıl dünyam bıraktığım dünya mı olacak? Olmayacak tabii ki. Her şeyden önce yeni bir iş, yeni bir ev. Çok iş var yani asıl dünyamda.

“Günaydın. Size gelmiş gazete. Bize gelmedi nedense bugün.”

Gözümü okumakta olduğum makaleden ayırıp, karşımda diki- len, siyasi olduğunu tahmin ettiğim kadına baktım. Karşılık vermedim. Ama o devam etti. “Bitirdiğinizde ödünç alabilir miyim?”

“Tabii. Hemen alın, sizde kalsın, ben bitirdim zaten” deyip uzattım gazeteyi. Aslında yeni başlamıştım okumaya. Okunmadığı besbelliydi. Sadece ilk sayfayı çevirmiştim. Diğer sayfalar baskıdan çıktığı gibi düzgün duruyordu. Ama bu ilişkiyi henüz başlamadan bu noktada bitirmek istiyordum. Köşeme yabancı sokamazdım. Yarın gelirdi nasılsa onların gazetesi de.

“Okuduktan sonra geri getiririm” demez mi! Cevap vermedim. Kendimi bu genç kadını incelerken yakaladım ve koşar adım terk ettim köşemi. Kadının bakışlarını hissettim sırtımda. Görünmezliği delen bu kadına öfkelen dim. İzin veremezdim görünmezliğimin içine böyle hoyratça sokulmasına.

Hayatıma öyle sık ve kaba müdahaleler oluyor ki, niye bu genç kadının kısacık ilişki denemesini hoyratlık olarak nitelendiriyorum? Mahinur’a anlatsam, “Seni sabahın karanlığında üçüncü keredir gecelikle polislere bastıran nikâhlıma tek söz etmezken, bu genç kadına karşı bu kabalık niye?” derdi.

Edilecek sözüm kalmadı ki nikâhlıma. İsrarla boşanmayan, ısrarla beni evimde sevdiğimle bastıran nikâhlımla ne konuşabilirim ki artık? İntikamını hangi söz dindirebilir ki? Dedektif titizliğiyle beni izleyen, izlediğini hissettiren ama hemen davranmayan, gerilimi tırmandıran nikâhlımla konuşacak neyim kaldı ki?

Üniversitenin son yılı başlayan aşkımızın en yakın tanığı Mahinur şaşıp kalıyor onun beni içine ittiği duruma. İtildim mi gerçekten? Eteğimin boyunu uzatmadığım için yüzümde patlayan ilk tokata rağmen bu adamla evlenerek Mahinur’un “durum” dediği şeyi yaratan ben değil miydim? Her tokadın ayrı bir nedeni vardı. Ben bu nedenleri mi anlamaya çalışıyordum? Yoksa utancımı gizlemeye mi? Utancımı kendimden bile mi gizlemeye çabalı-

yordum? Evet, iyi eğitimli bir kadın olarak iyi eğitimli bir erkek tarafından şiddet görmek utanç vericiydi. Bunu kendimle bile yüzleşmezken ayrılık nedenim olarak şiddeti nasıl ifade edebilirdim ki? Utanıyordum.

Şiddet durmadı, arttı. Ben utanmaya devam ettim. Utancımı makyajla kapatmaya çalışıyordum. Kapanmadığını sadece aynada değil, iş arkadaşlarımdan gözlerinde de görüyordum.

Bir sabah işe gitmeden önce tuvalet masasının aynasında yine yüzümdeki bir akşam öncesinin şiddet izlerini pudralarla kapatmaya çalışırken fark ettim ki, makyaj suratımı sürrealist resme dönüştürüyor. Aynada gördüğüm kadın ben değildim. Kimdi aynadaki kadın?

İşe değil, Dali sergisine gittim. Dali'nin resimlerinin tam ortasına yerleşiyor, yavaş yavaş kenara kayıyor ve tablodan dışarı fırlıyordum. Artık utancımı taşıyamıyordum. Utancın bana değil şiddet uygulayana ait olduğunu o anda fark ettim. Utancımı sergi alanındaki bir çöp kutusuna attım. Hafifledim. Müzeden ayrıldım. Nereye gideceğime ilişkin fikrim yoktu. Yürüdüm, yürüdüm...

Sonra kendimi elimde boşanma dilekçesiyle adliyede buldum. Ertesi sabah da şehrin öteki yakasındaki bir otelde uyandım. Kaç gün bu otelde kaldım, bilmiyorum. Sanırım bir hafta sonra Mahinur'u aradım. Cengiz'in mahkemeden tebligat alınca çok öfkelenildiğini, beni aradığını anlattı Mahinur. Onu asla boşayamayacağımı, beni süründüreceğini söylemiş. Ne yaparsam ya da yapmazsam dindiremediğim öfkesini artık intikam duygusuyla demlendiriyordu Cengiz.

Ben ise yeniden utançsız yaşamı keşfediyordum. Yine evlilikten önceki ben oluyordum. Kendimi aşka açıyordum. Her adımımın

izlendiğini bile bile kendimi yaşıyordum. Ama bir gün izlenmenin ötesiyle karşılaştım. Benim “ben” olmamı, özgür bir kadın olmamı hazmedemeyen Cengiz beni gecelikle polislerin önüne attı. İşte o günden beri ben hep gecelikliyim.

Ne giyinirsem giyineyim, üzerimde hep gecelik var sanki. Köşeme sığmıyorum, üzerimden bir türlü çıkarıp atamadığım gecelikle. Burada geceliğimle dikilirken kendimi görünmez kılıyorum. Ama bu kadın geliyor, görünmezliğimi deliyor ve ben gecelikle yakalanıyorum bir kez daha.

Geceliğimi de atacağım ama bir gün çöpe, utancımı attığım gibi. Biliyorum.

Gülümseyen Karaca

Mezarlıktaydık. Kaynım gömülüyordu. Biz kadınlar arkada, biraz tepelik bi' yerde duruyo'duk. Bebemi sırtıma sardıydım. Birden silah sesi duyduk. Kaç el ateş edildi, bilmiyo'm. İlerdeki ağacın tepesinden koca bi' kuş kanatlandı. Bakakaldım uçan kuşa. Kapkara tüyleri uçtu havada. Tüyleri yerde kan içinde yatan adamımın üstüne serpildi. Tam o anda geldi içime girdi bu kuş, yüreğimin üstüne oturdu. Nasıl da ağırdı. Nefesim kesildi sanki o an.

Koştum adamımın yanına, eğildim yere, sarıldım kanlı bedenine. Hıçkıra hıçkıra ağladım bi' zaman. Ta ki gözümden yaş gelmeseyiye. Yüreğimin üstündeki kuş kanat çırpmaya başladı. Yüreğim de başladı kanat çırpın kuşun hızıyla çarpmaya. Kalktım kanlı bedenim üstünden. Ayakta öyle bekledim bi' zaman. Ne bi' şey düşündüm, ne bi' şey hissettim, öyle hareketsiz dikeldim kaldım. Yüreğimin içindeki kanat çırpıntısını dinledim. Başka hiçbi' şey duymadım. Kanat çırpın kuştan başka bi' ses yoktu. Birden uzakta, çok uzakta, mezarların bittiği yerde, ormanın başladığı yerde durmuş bana bakan karacayı gördüm. "Gel buraya, yanıma gel" dediğini işittim.

İmam dua okuyo'du. Kaynımı mezara indirdiler. Kaynatam "Vurdular yiğidimizi" dedi. Cevap vermedim. Karacanın durduğu yere doğru yürüdüm. Hâlâ bana bakıyo'du. Yanına vardım, kafasını okşadım. Yumuşacıktı tüyleri. Önce elimi yaladı, sonra kafasını kaldırıp gözümün içine baktı. "Söz, bu kanı temizleyecem" dedim ona. Sanki gülümsedi. Sonra gitti. Bakakaldım ardından.

Kaynatamın yanına döndüm. Ona da aynı şeyi söyledim. "Söz bu kanı temizleyecem." Yüreğime oturan kuş kanat çırpmayı kesti birden. Ama hâlâ ağırdı. Çok ağırdı hem de. Göğüs kafesim çatlayacak gibiydi. Kırkı çıkmamış lohusaydım. Birden bütün süt boşaldı memelerimden. Bi' daha da hiç gelmedi.

Kaldım bebemlen kaynatamın başına. Ölüm acısı bi' yandan, öfke bi' yandan, tarla bi' yandan. Bunaldım, sıkıldım, ağladım gizli gizli. Bunaltımı yüreğimin üstüne oturan o kuşa anlattım. O da kanat çırpı. O kanat çırpıkça yüreğim daha da daraldı. Ama o artık benim can yoldaşımdı. Sadece onunla konuşuyo'dum.

Kaynatam duldu. Oğullarını bi' günden bi' güne kaybedince benden başka kimsesi kalmadı. Bebemi sırtıma bağladım tarlada çalıştım. Yoksa acımızdan ölürdük. Kaynatam öğlenleri ekmek su getirdi. Az bi' de çapaya yardım etti.

Kanlımız sandı, ben kadın başıma bi' şey yapamam. Bekledim bebem üç yaşına gelesiyse. Doğru, kadınlar karışmazdı bu işe. Erkek işiydi bu. Ama kaynatam yapamazdı. Yaşlıydı. Bu sebepten hasmımızın erkekleri pek dikkatli değillerdi. Bir ilkbahar sabahı tarlaya gitmedim. Hasanımı vuran Hamit'in kahveye gittiği yolun başında pusuya yattım. Çok beklemedim. Baktım geliyo'. İyice yaklaşıncı boşalttım üstüne pompalıyı.

Birden karaca geldi benim yanıma. Gülen gözleriyle baktı bana, elimi yaladı. Kafasını okşadım. O ormana doğru koştu, ben eve.

Kapıda karşıladı kaynatam beni. Anladı ne yaptım. Gözleri ışıltı ışıltı. Yüzü apaydınlıktı. “Gelinim benim, kanımızı temizledin gelinim. Yiğit gelinim benim. Ver hele tetiği çeken elini öpeyim” dedi. Sağ elimi öpüp başına koydu. O an ayaklarım yerden kesildi, başım bulutlara değdi. Şu kadarcık korkmadım candarma gelecek diye. Birden hafifledim. Yüreğimin üstündeki o ağırlık kayboldu. İçimdeki kuş kanatlandı, uçtu, uçtu mavi gökyüzünde salındı. Gözden kaybolasıya baktım masmavi gökyüzüne.

Burda, dantel örerken olan biteni ne zaman düşünsem, bi’ kuş tüner yüksek havalandırma avlusunun duvarındaki köşeye. Bana bakar. Sonra yavaşça kanatlanır, usul usul gökyüzüne süzülür, gözden kaybolur. O anda bir tüy düşer ördüğüm dantelin üstüne.

Kuş yitip gidince karaca gelir. Gülen gözleriyle bana bi’ bakar. Başını yüzüme sürter. Ben de onun başını okşarım gene. Sonra zıplaya zıplaya koşar gider.

Resminur'un Hayali

Adım Resminur. Mesleğim hırsızlık. Gaftıcı deriz biz kendi aramızda. Siyasi Sema adımı pek beğenir. Ben de severim adımı. Adım gibi güzel genç bi' kadını: Kocaman kara gözlerim, gür uzun saçlarım, incecik belim ve biçimli kalçamla sahiden güzelim. Afilliyim yani. Bunlar dışında güzel bi' şey yok zaten hayatımda.

Okul yüzü görmedim, hırsızlık öğrendim okuma yazma yerine. Ama sayılan bilirim –parayı saymam gerek ya. Bu işi anamdan öğrendim, adet böyle. Anam çok tecrübeli hırsızdır, ona borçluyum bu işteki becerimi. Mesleğin inceliklerini ondan öğrendim ve ben de çok usta bi' hırsız oldum. Okula gidebilseydim iyi bi' öğrenci olurum.

Ben tırmakçılıkta ustayım. Bi' şey satın alınca büyük para veririm. Hem para üstünü hem de verdiğim parayı geri alırım. Becerikli parmaklarım ve güzelliğimle bu iş çocuk oyuncağı benim için. Evet, güzellik önemli, böylece kasadakinin dikkatini kendine çekersin ve parayı da para üstünü de tırmaklarsın.

Bizim için derler, bunların kanında var dans, neşe, gülme. Doğru biz gafti Romanlar neşeliyizdir. Olmayıp da n'aapacaaz? Şen şakrak olmak zorundayız çünkü hayatımız kolay değil.

Aynasızlar ve kodes bizim işin bi' parçası. Aynasızlara ilk düşmemde on beş yaşındaydım. İlk seferinde az bi' korkuydum. Ama birkaç seferden sonra alışıyo' insan aynasızlara da, dama da. On sekizime kadar hep çocuk indirimi aldım. İki aydır on sekizim.

Bugün benim oğlanla gezmeye çıktıydım. Pantolon alayım çocuğuma dedim. Eskiden kalma bi' iş yüzünden önce aynasızlara, sonra da deliğe geldim yine. Aslında dama düşünce üzülmem. Üzülmeyiz. Çünkü anca bur'da dinleniriz biz. Dışardakiler deliğe düşene güzel bakarlar. Yemeğin, paran, temiz çamaşırın gelir. Yatar yuvarlanırsın birkaç ay içinde.

Ama bu defa öyle değil. Benim bütün famili birkaç aydır delikte zaten. Bi' bendim dışarda. Ben geçindiriyordum bütün aileyi. Biliyo'dum koğuşa girince benimkiler beni feryat figan karşılayacaklardı. Öyle oldu, çığlık koptu beni yemekhanenin kapısında gördüklerinde. Anam, kaynanam, görümüm hepsi bi' ağızdan bağırdılar: "Amanın da aman, Resminur da geldi. N'apaacaaz biz şimdi?" diye ağlamaklı oldular. Ben de biraz üzüldüm ama içimden gelmedi onlarla konuşmak. Biliyo'dum kederleri pek uzun sürmezdi. Süremez. Bizim hayat böyle. Çalarız, yakalanırız, falakaya çekiliriz, deliğe atılırız. Her seferinde ağlamaya kalksak, kedere gömülsek bu işi yapamayız. Başka bildiğimiz bi' iş yok ki. N'aaparız?

Umursamadım bağışlarını, feryatlarını. Bıraktım oğlanı nenelelerinin yanına, gittim yukarı yatakhane. Yatağımı yapayım da biraz uzanayım istedim. Or'da kimi görsem iyi?

Siyasi Sema. Gene yatakta, her zamanki gibi kitap okuyo'. Onu görür görmez geçti içimdeki sıkıntı. "Semaaa, Semaaa Ablam, gene mi burdasın?" diye bağırdım. Onun yanındaki ranza boştu, hemen o ranzaya yaptım yatağımı.

“Bak gene karşılaştık be ablam. Geçende pek uzun kalmadıydın, benden önce tahliye olduydun. Siz siyasiler de bizim gibisiniz ha. Geliyonuz, gidiyonuz. Meslek icabı, di mi ablam?”

Sema gülümsedi. “Haklısın Resminur, meslek icabı, siz de biz de cezaevini sık sık ziyaret etmek zorundayız.”

“Ablam be, sen okumuş etmiş birisin. Bıraksan bu yolu, kendine başka hayat kursan. Dön dolaş hapis. Hayat mı bu be? Usanmadın mı?”

“Usanıp usanmamakla ilgisi yok benim için Resminur. Ya sen, sen usandın mı?”

“Ben senin gibi okumuş olsam böyle mi olurdu be ablam? Hayat mı bizimki? Karakol, dayak, dam. Boktan bi’ hayat. Boktan da beter. Damgalanmışık bi’ kere. Adımız hırsıza çıkmış. Ben de herkes gibi çocuğumları bi’ dolaşmaya çıkayım, çocuğuma pantol alayım dedim. N’ooldu, gene delik. Ama bırakacam bi’ gün bu işi. Bırakacam.”

“Nasıl bırakacaksın? Bırakırlar mı seni sizinkiler? Sen bu işi iyi yaparmışsın. Kaynanan çok övünüyor seninle.”

“Anamdan ve kaynanamdan sonra sülalenin en iyi tırnakçısı benim. Doğru, kolayına bırakmazlar beni, bu işi’ terk edeyim. Şimdi Güllü’yü, görümümü, öğretiyö’m. Hele o bi’ iyice öğrensin, diyecem bizimkilere, ben yapmıyo’m artık bu işi. Altınlarımı bozdurup dükkân açıcam. Kuaför dükkânı.”

“Ben de müşterin olurum. İndirim yaparsın ama bana değil mi?”

“Sana bedava ablası. İnsan mapus arkadaşından para mı almış?”

“Ama geçen defa sana okuma yazma öğretmem için bana para teklif etmiştin. Hatırlıyor musun?”

“O daha seni ilk görmemdi be ablam. Tanımıyo’dum seni. Bilmiyo’dum nasıl insan olduğunu. Hem biliyo’n ya, hırsızlık bizim işimiz. Ama iş harici parasını deriz her şeyin. Sema, ğretcen mi bana okuma yazma?”

“Ben bu sefer uzun kalıcıyım burada. Sen de kalırsan birkaç ay, söz sana, hem okur hem de yazarsın tahliye olduğunda.”

Bunu duyar duymaz fırladım yataktan. Eteğimin bi’ ucunu belime sokmamla, başladım şıkır şıkır oynamaya, göbek atmaya. Ben de anam gibi, kaynanam gibi sadece keyiflendiğim zaman göbek atarım. İstek üzerine asla göbek atmayız biz. Biz engi değiliz. Biz kendimiz için oynarız. Sade kendimiz için.

Bu sefer çok kısa kaldım delikte. Avukatın itirazıyla beş gün sonra tahliyem geldi. Okuma yazma kursu, gene geçen seferki gibi en başında kaldı. Anam, kaynanam, görümüm sevinçten şıkır şıkır oynadılar tahliyemi duyunca.

“Ben yine gelirim nasıl olsa be ablası sen tahliye olmadan” diyerek vedalaştım Sema’ylan. Boynuna sarıldım, sıkı sıkı kucaklaştık.

“ğrenecem hem okumayı hem de yazmayı. Göreceğiniz karılar. ğrenecem!” diye bağırdım kapı altına yürürken. Bi’ elimde boham bi’ elimde oğlum çıktım dışarı. Döndüm baktım sarıya boyalı, koca demir kapılı binaya.

Bi’ dahaki sefere kadar dışındayım bu kapının gene.

Annem

Yine fotoğraf albümüme bakıyorum. Hemen hemen her gün bakarım. Bazen uzun uzun bakarım fotoğraflara, bazen de hızlı hızlı çeviririm yaprakları hiçbirine bakmadan. Bazen hızlı hızlı, çoğunlukla yavaş yavaş incelerim fotoğrafları, ilk kez görüyomuşum gibi. Bazen iç çekerim, gözüm yaşarır. Kimseye göstermem albümümü, yalnız bakarım.

O gün siyasi Seza'nın göz ucuyla bana baktığını fark ettim albümümün sayfalarını çevirirken. Birden bakışlarımız karşılaştı ama o bakışını hemen kaçırdı ve elindeki kitabı okumaya devam etti. Birden albümdeki resimler içimi daha da daralttı. Kendi kendime konuşmak yetmiyor şu anda.

“Gel, sana albümümü göstereyim” dedim.

İlk sayfada gelinlikli fotoğrafım var. O zamanlar inceciktim. Şimdi küp gibi oldum, haplardan. Günde üç defa o sakinleştirici ilaçları alıyorum. İlaçsız yaşayamıyorum. Kaç kere denedim kendimi öldürmeyi ama olmadı. Burada bu bile mümkün değil. İlaçları gardiyanın gözü önünde içiyorum. Birkaç gün içmeyip de toplu olarak içme imkânı yok. Kendimi asmam da mümkün değil. Kendimi merdivenden aşağıya yuvarlasam sadece yaralanırım, ölmem.

Seza bana hiçbir şey sormuyor. O zaten kimseye bir şey sormaz. Bu sebepten çağırdım zaten onu yanıma. Sadece anlatmak istiyorum. Sorular canımı acıtıyor çünkü. Başlıyorum anlatmaya.

Bak, burda yine gelinlikliyim ve kocamla birlikteyim. Bu adam, işte kocam. Onun yüzünden annemi öldürmeye kalktım. Neden mi? Namusumu kurtarmak için. Gururumu korumak için. Hayır, annemi öldürmek istemedim. İstesem öldürürdüm. Ben annemi vurdum ama öldürmek istemedim. İnsan annesini öldürmek ister mi? İnsan annesini öldürebilir mi? İstesem öldürürdüm ama yapamadım. Öldürmeliydim ama vurdum kaçtım. Ama emin olmadım ölüp ölmediğinden. Sonradan öğrendim, yaralı kurtulmuştu. Bunu duyunca nasıl sevindim bilsen.

Bak bu da annem. Gözlerim yine ıslandı. Her seferinde, annemin fotoğrafını görünce ıslanır gözlerim. Annem yok artık. Var ama yok. Yaşıyor ama ben onun için yaşamıyorum. İstemiyor beni. Mektup yazdım kaç kere. Cevap vermedi.

Evlenme anne, dedim, dinlemedi, evlendi. Ama ben onu dinlemiştim beni kocaya verirken. İstemiyordum o adamla evlenmeyi ama annem verdi beni. Ben onun sözünü dinlemiştim. Ama o beni dinlemedi, evlendi.

Anne dedim, her gün lafını ediyorlar. Kaynanamla kaynatam bir yandan, Kâzım bir yandan. Kadın dediğinin bir kocası olmuş. Kocan ölse de, savuşup gitse de bir daha kocaya varılmazmış. Namuslu bir kadın hele de kırkından sonra kocaya gitmezmiş. “Anne evlenme, n’oolur” dedim. Dinlemedi.

Boğazıma yine bir yumru tıkanıyor, konuşamıyorum. Sesim çıkmıyor. Susuyorum bir süre. Duvara ve demir parmaklıklı pen-

cereye bakıyorum öyle, boş boş. Başım çatlıyor ağrıdan. Yaşmağımı daha da sıkılıyorum alnımda.

Babamı hayal meyal hatırlarım. Beş yaşındaymışım evi terk ettiğinde. Annem hep kız doğuruyor diye terk etmiş bizi. Üç çocukla evlenemedi annem o zaman tabii. Ben iki küçük kız kardeşime baktım, annem de temizliğe gitti. Beşi bitirdim, on dördüme geldim, ilk isteyene verdi. Sırasıyla öteki kardeşlerimi de.

Kâzım benden on beş yaş büyük. Mahallenin kabadaylarından. Kavga dövüş, bar pavyon, içki, kumar. Kim ister böyle kocayı? O zamanlar çok güzeldim. Selvi gibi uzun ve incecik. Yemyeşil gözlü, gür uzun saçlı güzel bir genç kızdım. Kaynanamgiller beni Kâzım'a gösterince istedi beni hemen tabii. Kaynanamgil çok dindar. Oğullarından utanıyorlardı. Sandılar ki, benimle evlenirse doğru yola gelir, haytallığı bırakır. Nerdee? Mahallenin bıçkınlarıyla vakit geçirmeye devam etti. Yaralama, esrar, hapis. Ben kocamı arada bir yatakta yarım yamalak gördüm. Annemin hizmetçiliğinden çıkıp kaynanamın hizmetçisi oldum. Yemek, bulaşık, çamaşır hepsi benim üstümdeydi. Kaynanam köşesinde otururdu öyle.

Annem evlenmeden önce ayda bir kaynanamla annemi ziyarete giderdik. En küçük kardeşim de on dördünde kocaya gidince dedikodu oldu mahallede. Annem eve erkek alıyormuş. Sonra da evlendi bu adamla zaten. Daha söylenti çıkınca yasakladı kaynatam anneme gitmemi. Eve barka bardan, pavyondan, karakoldan, hapishaneden fırsat buldukça uğrayan kocam "orospunun kızı" demeye başladı bana. Kaynanamgiller de aynı.

Gizlice gittim anneme bir kere. "Anne bırak bu adamı, evlenme" dedim. Bizimkilere göre iki kere evlenmek orospuluk. Beni düşün, senin namusun benim namusum anne, evlenme dedim. Ama evlendi.

Düşündüm, taşındım ve namusumu temizlemeye karar verdim. Başka çarem yoktu. Bir sabah erkenden kaynatamın tabanca-

sıyla annemin evine gittim, namusumu temizlemeye. Annemi vurunca birden değerlendim kaynatamgillerin gözünde.

Gururumun, namusumun bedeli yirmi yıl hapis oldu. Kaynanamların gözünde yeniden namuslu olmanın mükâfatı her ay kaynata ziyareti. Kocam olacak hayta bir kere bile gelmedi ziyaretime.

Bütün bu olanlardan sonra benim payıma düşen ne? İlaçlar, baş ağrıları ve içimdeki o tarifsiz boşluk.

Yağlı Urgan

Beş vakit namaz kılanım. Eskiden sade ramazanda tutardım oruç. Şimdi üç ayları da tutuyo'm. Allah büyüktür, affedicidir. Beni de affeder mi? Namazdan başka tek işim dantel örmek, durmadan örüyo'm.

Ne okumam ne de yazmam var. Dantela ile yazıyo'm sanki içimdeki o büyük korkuyu. Tığ elimde kalem, tığlan çektiğim her zincir de bi' harf sanki. Korkumu dantelada çiçek olarak örüyo'm. Çiçek deseni ortaya çıkınca biraz ferahlıyo'm, yüreğimin çarpıntısı azalıyo', ölüm korkusunu unutuyom bi' an. Anca dantelayla anlatabiliyo'm ölüm korkumu. Kendi kendime anlatıyo'm. Kimselerle konuşmam.

Kim korkmaz ölümünden? Hele de yağlı urgandan? Mahkemesi bitmeden önce vara yoğa gülen, türküler çağırın Seher idam alınca her gece feryat figan uyanıyo'. Kaç kere sordu bana gece yarısı "Fahriye, kız, bacım, iyi bi' bak hele, ip izi var mı boynumda?" diye. Asılırken görürmüş kendini rüyasında. Benim mahkemem bitmedi henüz ama idam alaca'm belli. Savcı olurmuş o sağ tarafta oturan adam. O dedi idam edilesiymişim.

Suskun oturuyo'm köşemde. Ne ağlıyo'm, ne gülüyo'm. Kimseye anlatmıyo'm neden bur'da olduğumu. Ama herkes biliyo'dur.

Nurten “Bacım her şeyi içine atma. Anlat ki ferahlayasın” dedi geçen gün. Polise bile söylemedim, hâkime bile söylemedim ne olduğunu da, Nurten’e mi anlatacam? Sadullah’a bile anlatmadım da şimdi bur’daki karılara mı anlatacam? Sadullah biliyo’ tabii, ne olduğunu ama sormuyo’. Nesini soracak? “Sana ima ettiğim şeyi mi yaptın?” diyecek.

Biliyo’dum kalayı çıkmış bakır tencerede yemek pişirilmez. Bu sebepten götürüyo’dum bakırı eskimiş tencereleri, tavaları kalaya. Sadullah’ı tanımam da böyle oldu zaten. Kalaya giderken gelirken abayı yaktık birbirimize. O bekârdı ama benim evde ihtiyar ve hasta herifim vardı. Ben otuz iki yaşındaydım, benim adam yetmiş iki. Hep hasta, hep yatakta.

Dokunulmaya, okşanmaya ihtiyacım vardı ama adam her gün hastaydı. Otuz iki yaşında bi’ kadının ihtiyacı olmaz mı dokunulmaya? Aç olmaz mı otuz iki yaşındaki bi’ kadının bedeni? Açlığını kalaycı Sadullah doyurdu. Sade tenimin açlığını değil, sevgi açlığını da o doyurdu. Hayatımda ilk defa bi’ adamı sevdim, ilk defa bi’ erkek beni sevdi ve bi’ başka okşadı beni, ilk defa usul usul, sevdıyla. İlk defa bi’ erkekten diskinmeden halvet oldum. Kocamdan hep tiskindiydim. On altı yaşındaydım kocamın koynuna girdiğimde. Hep tiskinilecek bi’ şeydi yaptıklar.

Sadullah dedi, bırak kocanı bana var. Ben de istedim ona varayım. Kaçamak kaçamak, dükkândaki bakırların arasında halvet olmak ister mi bi’ kadın? Dedim benimkine, boşa beni. Boşamadı. Nerden bulacak benim gibi hizmetçiye o yaşında. Emeklisi için bile varmazdı kimse ona.

Bakırı çıkmış çıkmamış topluyo’dum kapları kalay bahanesiyle, Sadullah’ın dükkânına gidiyodum haftada bir. Bi’ gün kalayı sahi-

den çıkmış bi' tencere götürdüm. Sadullah baktı baktı tencereye, “Bu tencereyi kalaylamıcam” dedi. Sormadım neden. Anladım ne demek istedi. Bu tencerede benim herif için ayrı yemek pişirdim. Seneye varmadı bi' sabah yatakta ölüsünü buldum. Korktum. Bu tencereyi hemen kilerin en ücra köşesine sakladım. Ama adam ne zamandır hastaydı, yatalaktı. Ne malum bakırdan öldü?

Çocuklara haber saldım. Aynı gün öğle namazından sonra toprağa verdik cenazeyi. Ne zamandır hastaydı adam. O sebepten kimsenin bi' şüphesi olmadı. Duasını, mevlidini hep yaptım. Bi' sene bekledik, sonra nikâh kıydı bana Sadullah.

Nikâhtan sonra hem özlerim hem üveylerim tutturdular evi satca'z diye. Eşyaları aralarında üleştiler. Ben kilere sakladığımdı ya, sonra da unuttuydum, işte o kalaysız bakır tencere de küçük oğlanın payına düşmüş. Benim öz oğlum tıktı aha beni buraya.

Daha nikâhın üstünden hafta geçmedi, bi' sabah erkenden polis geldi eve. Hakkında şikâyet var dedi. Şikâyetçi küçük oğlum Fahri'ydi. Demiş, babamı anam zehirledi. Tek delil kalayı eskimiş bakır tencere. Ama kimin evinde böyle bi' tencere yok? Karakolda böyle dedim, saldılar. Ama çok korktum, ne yalan söyliyim. Sadullah'la kavilleştik hiç kimseye hiç bi' şey söylemicektik. Cenaze gömüleli sene olduydu. Bakırdan zehirlendiğini kim bulurdu? Adam kaç senedir hasta yatağında değil miydi?

Ama buldular bakırdan zehirlendiğini. Dört senedir sürüyo' mahkemem. Bilmiyo'm kaç kere mezar açıldı, bilmiyo'm kaç kere opotsi yapıldı. Sonunda dediler, uzun süreli bakır zehirlenmesi. İkimizi de tutukladılar. İnkâr ettik. Sadullah'ı bıraktılar sonra. Ne karakolda ne de mahkemede hiç bi' şey anlatmadım.

Kimseyle konuşmuyo'm ama daralıyo'm, çok daralıyo'm. Namazda bile geçmiyo' daralmam. Tek dantel örerken birazcık nefes alıyo'm. Yağlı urgan çıkmıyo' aklımdan hiç. Bazen çektiğim dantella zinciri gözümde büyüyo' büyüyo', oluyo cellatın elinde bi' yağlı urgan.

Sadullah geliyo' her hafta görüşe. Konuşmuyo'z. Öyle bakıp duruyo'z birbirimize.

Kanun Böyle

Kadriye “samanlık yansa bir çöp samanı yanmaz” denilen kadınlardandı. Sanki cezaevinde değil de köyündeki evinde yaşıyordu. Güler yüzlü, şakacı, sakin ve koğuştta sık sık çıkan kavgalarda arabulucuydu. Kimseyle takışmaz, en aksi kadınla bile yumuşak yumuşak konuşurdu. Nasıl olmuştu da bu kadın arazi kavgasından dolayı komşu ailenin gelinini vurmuştu?

Sabahat takılırdı ikide bir “Kız Kadriye Abla, neresinden vurdun karıyı?” Kadriye güleç yüzüyle sanki çok normal bir şey söylemiş gibi “Amındaan” derdi. O da ailede yetişkin genç erkek kalmadığı için “görevi” üstlenmiş kadınlardandı.

“Kanlımız benim adamı vurduğu zaman emzikte bebem vardı. Küçük oğlan daha yeni ayaklanmıştı. Kız dördünü sürüyodu. Ama kana kan olmayınca olmaz.” Sıkıntılı bir yüz ifadesiyle söylerdi bunu her seferinde hikâyesini anlatırken.

“Kanun böyle, Allah kahretsin, ama böyle. Yoksa itibarı kalmaz insanın. İnsan yüzüne çıkamazsın yoksa. Köyde kahvede, tarlada, harmanda hep kan davası konuşulur. Hep kulağıma geldi. Kimileri diyesiymiş ‘Tamam bu kan yerde kalır. Kadriye mi soracak kanın hesabını karı başına’ Kimileri ‘Yooo kan yerde kalmaz, hele oğlan bi’ boy atsın...’ Kimileri de ‘Bitsin artık bu düşmanlık. Aralannı

bulalım. Yetimlere kan parası ödesinler, barıştıralım' derlermiş. Ama düşmanımız 'Kan parası da neymiş? Götüne güvenen bora-zancıbaşı' dermiş.

"Hepisi geldi kulağıma. Ama hemen sarılamadım silaha. Em-zikteki bebeyi nere bıraksaydım. Canıma tak edince 'Kimmiş bora-zancıbaşı görür onlar' diye haber gönderdim.

"Hangi kadın ister çocukları hem babasız hem de anasız büyü-sün? Ama başka yolu yoktu, bu kanı temizlemesem olmazdı. Sabi-lerimi anasız bırakmak pahasına, temizlemeliydim kanımızı, öcü-müzü almalıyım.

"Bebemi süttten kesince fırsat kolladım. Düşmanın erkekleri tedbirliydi. Ama ben biliyodum ne yapacağımı. Kanımızı temizle-mem lazımdı. Şalvarıma bi' cep diktim. Aruk tarlada, harmanda tabanca hep yanımdaydı. Şalvarımın cebinde tabancam vardı her daim. Aruk aklımda fikrimde tek bi' şey vardı. Sade kanımızı nasıl temizleyeceğimi düşünüyodum.

"Herifleri kısıtıramadım bi' türlü kaaveye giderken. Tarlaya za-ten gelmezlerdi. Benim adamı vuranın gelini çalışırdı tarlada. Baş-ka çarem yoktu, onu vurdum. Bir sabah çömelmiş patates söken geline arkadan sıktım iki tane. Yüzünü görsem sıkamazdım ki."

Sibel "Eee, arkadan vurmuşsun kadını, ne diye amından vur-dum diyosun?" diye sordu.

"Kurşunun biri amından çıkmış da ondan öyle diyom. Karı ölmedi zaten. Ama dölü olmazmış artık.

"Sonra koştum eve. Çocukları kaptım, eşeğe yükledim komşu köydeki babama doğru yola çıktım. Yarı yolda yakaladı jandarma. Babam aldı çocukları karakoldan. Kan davası demedim tabii. Küf-retti, ondan vurdum dedim.

“Mahkemede de böyle dedim. Hâkim sordu ‘Kızım arkadan vurmuşsun, kadın eğilmiş patates söküyormuş, sen arkasından ateş etmişsin. Aranızda beş metre mesafe var, nasıl duydun küfrettiğini?’

“‘Duydum’ dedim. ‘Zaten her gördüğünde orospu diyordu bana. O günde öyle deyince dayanamadım dedim. On beş sene verdi hâkim.’”

Üç dört ayda bir babası çocuklarını görüşe getirirdi. O hep gülümseyen yüzüne her görüşten sonra hüznü bir ifade otururdu. Görüşten koğuşa dönünce kendisini tığla yaptığı oyaya kaptırırdı. Çok sürmezdi ama kasveti. Tığla çektiği her zincir kederini sağaltıyordu sanki. Bulurdu gülecek bir şey kısa sürede.

Nimet'in "Alaman" Kuması

"Gız Nimet Abla, ne yidin geceleyin rüyanda ağzını şapırdata şapırdata gine?" diyerek başladı Nimet'in yanındaki ranzada yatan Behice güne. Hemen hemen her sabah kadın koğuşundaki ilk soru buydu.

"Neler yemedim ki?" dedi Nimet. "Önce etli biber dolması, yanına tereyağlı erişte, üstüne de ev baklavası."

"Ohhoo, bizimki kurmuş yine ziyafet sofrasını" diye söze karıştı Behice'nin üst ranzasında yatan Mesude.

Bu arada sabah sayımı için ilk zil çaldığından sözü fazla uzatmadan apar topar giyinip aşağıya indiler.

Nimet beyaz tenli, etli butlu, temiz tirendez, boğazına düşkün bir ev kadınıydı. Kumasını öldürmekten aldığı yirmi yılı tamamlamaya çalışıyordu. Her fırsatta, yaptığından asla pişmanlık duymadığını söylerdi. Avukatının bütün ısrarına karşın mahkemede bile pişman olmadığını söyledi.

"Benim herif Alamancıydı. Her yaz bir ay gelirdi memlekete. Üç tane erkek çocuğunu tek başıma büyüttüm. Para gönderiyo'du her ay. Ama her şey parayla olmuyo'. Kaynana, kaynata, çocuklar hepsi üstümdeydi. Gelmesine yakın börek, baklava, makarna yapardım. Bir ay boyunca sade onun sevdiği yemekleri pişirirdim. Lezzetli yaparım ha, bol salça, bol yağ. Parmaklarını yerdi adam.

“Kasabadaki öteki Alamancılar karılarını da çocuklarını da bir bir yanlarına aldılar. Benimki hep ‘Sık dışını, ben oralarda kalası değilim. Bir dahaki yaza hepten gelece’m’ derdi. Sonunda sahiden hepten geldi. Yanında sarı saçlı, bembeyaz tenli, koca kıçlı ve koca memeli bi’ alaman orospusulan.

“Biliyo’dum, gurbet ellerinde on bir ay kadınsız durmayacağını. Ama orospudan çok ne var dünyada? Erkeğin elinin karası, yıka-dımı geçer gider. Ama bizimki elinin karasıylan geldi. Başımdan aşşaa kaynar sular döküldü. Ama ses etmedim. Edemedim. Böyle öğrendim ben, erkeğe bi’ şey söylemek olmaz.

“Bak Nimet, nicedir anama babama kendi anan baban gibi baktın. Üç de çocuk büyüttün. Artık dinlenmeyi hak ettin. Artık sen elini sıcak sudan soğuk suya sokmıycan. Her şeyi Maria yapacak bundan böyle. Sen göster ona ne nerede, hangi yemek nasıl yapılır. Hemen öğrenir. Merak etme, senin yataanı da boş komam ha’ dedi.

“Gene ses etmedim ama biliyo’dum ne yapacağımı. Bu Alaman orospusu pılsını pırtısını toplayıp gidecekti. Yoktu başka yolu.

“Bi’ gün kaynanamgiller görümüme gittiler. Benimki de kaveye. Konuşayım bakım şu orospuylan iyiliklen dedim. ‘Alamanın orospusu, topla bavulunu defol git’ dedim. Karı dilimizi bilmiyo’du ama anladı tabii ne dedim. Ayaanı yere vurdu bi’ şeyler söyledi, ben de onun dilini bilmiyodum ama ben de anladım ne dedi. İyiliklen gitmeyecekti kadın, belli olmuştu.

“Önünü sonunu düşünmedim, koştum sofaya bi’ hışımlan. Kaynatamın tabancası sofadaki rafın üzerinde Kur’an-ı Kerim’in yanında duruyodu. Gittim tabancayı aldım. Karı hâlâ mutfaktaydı. Üç el sıktım. Başka çare yoktu.

“Sonra da gittim odama, yattım. Uyumuşum. Ne kadar zaman sonra bilmiyo’m, benim adam geldi uyandırdı. Ev polis kaynıyo-

du. Karakolda kaldım bir gece, ertesi günü mahkeme, sonra da bu-
ra işte. Kariya opotsi yapmışlar, hamile çıkmamış mı? Bilmi-
yo'dum valla gebe olduğunu ama bilsem gene vururdum. Mahke-
mede de böyle dedim. Abugat, öyle deme, dedi, dinlemedim.

“İdam dediler mahkemede. O an çok korktum işte. Ama yirmi
sene verdiler. İstedğim şeyleri yiyebilsem ya, bi' yirmi daha yata-
rım yemin olsun. Çok özlüyom valla şöyle tereyağlı pilavı. Naa-
piim, rüyamda yiyom her gece.”

Dansöz Peri: Yılan Dansı

İsmim Perihan ama “Dansöz Peri” diye meşhur oldum. Adımı soranlara Peri derim. “Peri gibi uçuyo’n kız” dedi geçende bi’ kadın bur’da. Doğru, adeta uçarak yürüyom. Periler uçar mı hep?

Gül dalı gibiyim, incecik. Kolum bacağı incecik dal gibi. “Kız sanki kırılacak kolun, bacağın” diyolar bur’daki kadınlar. Ne göbek, ne göt, ne meme. Peri adı yakışmış bana. Periler böyle götsüz, göbeksiz mi olur? Sahiden var mı peri diye bi’ şey? Periler benim gibi mi görünürler?

Bir gram yağ yok vücudumda. Bu sebepten yılan dansı yaparım ben. Bilmiyo’m aslında, bu sebepten mi yapıyom yılan dansını. Ne biliim, bi gün öyle kendi kendime oynuyodum, çalgı falan yok ha. Vahap dedi, “Kız yılan gibi kıvrılıyon ha.” Bilmezdim böyle bi dans olduğunu. Pavyoncu Hamit kapıya “Dansöz Peri: Yılan Dansı” yazdı. Sormadım, böyle bi dans var mı yok mu? Bana ne. Seve rek yapıyo’m ben bu dansı. Çok müşteri çektik bu yılan dansıyla.

Nasıl mı yapıyo’m? Bak göstereyim: Yılan gibi kıvrıyo’m vücudumu. İncecik olduğumdan sahiden yılan gibi kıvrılıyo’m. Ayakta başlıyo’m, yerde kıvrana kıvrana bitiriyo’m. Kızlardan biri, Serpmegül, çekemezdi beni, “Yılan değil, solucan dansı bu” derdi. Yerde kıvrınmam solucan kıvrınmasına benziyo’muş.

Yılan dansıyla çok alkış alırım. Sonra da en çok içkiyi ismarlayanın masasına giderim. Viskiye içiyomuş gibi yaparım. Sevmem alkol, gönlüm de kaldırmaz zaten. Sonra da yukarı yatağa çıkarım adamla. Öteki kızlar hep şaşarlar, içmeden nasıl katlanıyo'm adamlara diye. Yataktayken de gene yılan dansı yaparım hayalimde. Anlamam hiç ne oluyo', ne bitiyö'...

Sade içki değil, hap, ot, beyaz da kullanırlar pavyondaki kızlar. Ben hiçbirini almam. Bir iki denedim, kustum, çıkardım. Dedim ya, sade sahnede değil, yatakta da yılan dansı yapıyo'm. Yılan dansı benim her şeyim. Kendi kendime de yaparım. Hele de bur'da bütün gün yapıyo'm. Burdaki kadınlar çok seviyo'lar benim dansımı. "Hadi Peri" diyorlar, başlıyo'm. Demeseler de yapıyo'm ya. Bazı kadınlar bir iki dal sigara veriyo', bazısı elma, portakal, danstan sonra. Alkışlayanım da çok ha.

Çok çektim onun bunun elinde, pavyona gelesiye kadar. Vahap sağ olsun valla, aldı beni pavyona da, dansöz Peri oldum. Öteki kızlar konuşurlar Vahap'ın arkasından çok. Bizim vücudumuzdan para kazanıyo'muş. Kazanacak tabii. Bizi koruyan o. Arada döverdi de. Hak edeni döverdi ama. Başına buyruk izinsiz sokağa çıkana, söz dinlemeyeni döverdi. Beni de dövmüştü. Hak etmiştim ama. İzinsiz çarşıya gitmiştim. Hem de çok geç dönmüştüm. Başımızda o olmasa, gelenin geçenin elinde kalırız. Ben memnundum Vahap'tan. Niye mi öldürdüm? Valla bilmiyo'm, isteyerek olmadı. İki gözüm önüme aksın biliyosam nasıl oldu.

"Kız Peri, sahi sen mi öldürdün adamı? İnanasım yok valla, sen gibi, peri gibi biri adam öldürsün..." der Halime her gün. Kaç ke-re anlattım: Ben de bilmiyo'm, nasıl oldu. Ne diye öldüreyim ki? Ben severdim Vahap'ı. Ama ölmüş. Valla bilmiyo'm, nasıl oldu.

O akşam Vahap gelmişti yanıma, ben sahneye çıkmadan. “Peri” dedi, “gel kaçalım bu akşam. Artık benim kadını ol. Gidelim buralardan. Kaçalım uzaklara. Bizi tanımayanların yanına gidelim. Hamallık yaparım, bakarım sana. Bırak bu dansözlüğü, benim gacom ol, çocuklarımin anası ol. Ne istersen yaparım kız, yeter ki benlen gel.”

O böyle konuşurken ben makyajımı bitirdim, dansöz kıyafetimi giydim ve başladım yılan dansına. Ner’den buldu bilmiyo’m, birden gördüm, elinde bıçak var. Bıçakla yırttı dansöz kıyafetimi. Bak bur’da, karnımda hâlâ izi var bıçağın. Canım çok yandı ama devam ettim yılan dansına. Sonra bilmiyo’m, kızlardan biri geldi soyunma odasına. Ben hâlâ yılan dansı yapıyo’dum. Ellerim kan içindeydi. Yılan gibi kıvrıldıkça karnım çok acıyo’du.

“Ner’de kaldın Peri, sahne seni bekliyo’ kızım” dedi Sabahnur. “Kız kan içindesin, n’oldu sana?” Sonra da yerde yatan Vahap’ı gördü. “Ne arıyo’ bu pezevenk bur’da?” dedi. Peşine de bi’ çığlık attı. “Ölmüş ya bu herif. Vahap ölmüşş, koşun kızlar, Vahap ölmüşş” diye bağırmaya başladı. Ben dansa devam ettim. Kıvrıldım, kıvrıldım. Aynen bi’ yılan gibi. Sonra da soyunma odasının köşesine kıvrılıverdim.

Valla billa bilmiyo’m nasıl öldü Vahap. Ekmek kuran çarpsın biliyo’sam.

Kül Tablası

Yıllar sonra yine cezaevindeyim. Ama bu sefer siyasi nedenlerle değil. Kocamı öldürdüm, yani katilim. Ben de kocalarını farklı nedenlerle öldürenlerden biriyim artık. “Koca katili” grubundayım yani. O zamanlar siyasi tutukluydum. Aslında sempatizan olarak pek dişe dokunur bir faaliyetim yoktu. Ama yine de siyasi olarak anılıyordum. Siyasiler arasında birkaç tane de polis, jandarma ya da faşist vuran, öldüren kadın vardı. Ama onları katil olarak görmüyorduk. Onlar siyasi nedenlerle öldürmüşlerdi. Ben katilim şimdi. Koca katili. Adi mahkûmum.

Bilmezdim kocalarını öldüren kadınların bu kadar çok olduğunu. Herkesin hikâyesi başka: Aşk, şiddet, kıskançlık. Özellikle de şiddet. Yıllarca kocalarından dayak yiyen kadınların hikâyesini ilk burada işittim. Başka nedenler de vardır belki koca öldürmek için, bilmiyorum.

Benimkine kıskançlık ve öfke denebilir belki. Az da bir şiddet görmüşlüğü var. Ama öyle sözü edilesi bir şey sayılmaz. Birkaç tokat. Bir iki kez de omuzlarımdan kavrayıp, duvara çarpmıştı. İlk seferinde, duvarın önünde omuzlanımı tuttuğunda beni öpeceğini sanıp, boş bulunduğumdan kafam da çarpmıştı duvara. Ama insan bir seferde öğreniyor böyle şeylerle nasıl başa çıkabileceğini. Sonrakilerde koruyabildim başımı. Anlamıştım, öpücük değil duvar geli-

yor. Ama hiç aklıma gelmemiştii, ben de ona vurayım ya da öldüre-
yim... İki tokattan, bir iki itiş kakıştan sebep kocamı öldürecek
değildim ya. Ayrıca da o zamanlar kendimi kocalarından dayak yi-
yen kadınlar grubunda görmüyordum. Kendimi bu kadınlardan
biri olarak tanımlamak istemiyordum galiba. Kendimi aşağılanmış
hissetmek istemiyordum. Tokat yemenin aşağılanmasıının bana ait
olduğunu düşünüyordum o zamanlar. Her tokatta neyi yanlış yap-
tığımı bulmaya çalışıyordum.

Koca katili olmamın nedeni kıskançlık ve öfke diyebilirim. Da-
yak falan değil. Ayrıca da öldürmek niyetim yoktu demir kül tabla-
sını kocama doğru fırlattığımda. Poliste, mahkemede, burada ceza-
evinde herkes kendi suçunu böyle biraz zararsız hale getirerek anla-
tıyor. Bu nedenle bana da inanmayabilirsiniz. Kendimi suçsuz gös-
termeye, haklı çıkarmaya çalıştığımı düşünebilirsiniz. Ama gerçek
böyle, öfkeyle fırlattım kül tablasını. Kafasını hedeflemedim, daha
doğrusu kocamı bile hedeflemeden fırlattım kül tablasını. Kafasına
isabet etmesi değildi isteğim. Daha doğrusu herhangi bir isteğim
de yoktu. Öylesine fırlattım izmarit dolu kül tablasını. Elime o an
kül tablası geçtiği için onu fırlattım. Keşke elime yastık falan gibi
yumuşak bir şey geçseydi. Ama elime geçen şey masanın üzerindeki
izmarit dolu demir kül tablasıydı.

Liseden sonra memur olarak girdiğim vergi dairesinde tanıdım
Nedim'i. Benimle evlenmek istedi, kabul ettim. Bir yıllık evliyidik
ki siyasi nedenlerle kaçak duruma düştü. Malûm, 12 Eylül... Ben
devam ettim memuriyete ama küçük bir eve çıktım. Bir yıl sonra
polislerle birlikte eve gelene kadar Nedimi sadece birkaç kere gör-
müştüm. Birlikte gözaltına alındık, birlikte işkence gördük, birlikte
tutuklandık. Benim durumum ağır değildi, iki yıl sonra salıveril-
dim. Nedim on yıl kaldı cezaevinde.

Tutuklanınca memuriyetten atıldım haliyle. İki yıl sonra cezaevinden çıkınca konfeksiyon atölyesinde başladım çalışmaya. Hem kendimi geçindirdim hem de Nedim’e baktım. Ayda bir de beş yüz kilometre uzaktaki cezaevine ziyaretine gittim. Üstünü başını, çamaşırını, parasını eksik etmedim.

Buruk bir sevinç yaşadım on yıl sonra o eve gelince. Ama o bir tuhaftı. Huzursuzdu. Konuşmuyor, dalıp dalıp gidiyordu. Çalışmam lazım, diyor ama iş aramıyordu. Ne iş tutacağını bilemez durumdaydı. Birkaç ay önce ölen babamdan biz dört kardeşe kalan köydeki tarla satılmıştı. Benim payıma düşen parayı verdim Nedim’e bir iş yapsın diye. İşi olursa, çalışırsa kendine gelir, psikolojisi düzelir, ilişkimiz normalleşir diye umdum. Kıyıda köşede bir kebapçı lokantası buldu. Ocakbaşı denirdi o zamanlar. Verdiğim paraıyla ocak başını devraldı. Biraz da borçlandık tabii.

Ocakbaşını açtıktan sonra eve alkollü ve çok geç gelmeye başladı. Yeter ki iş olsun, borç ödensin diye sesimi çıkarmıyordum. Sonra sonra eve haftada bir uğrar oldu.

Ocakbaşının açılmasının üzerinden birkaç ay geçmişti. Bir pazar sabahı kahvaltıda, “Samiye, hayatımda bir süredir başka bir kadın var. Ben ona gidiyorum artık” dediğinde kahvaltı masasına düşen güneş kayboldu, mutfak karanlığa boğuldu. O karanlığın ağırlığı altında ezildim. Sesim çıkmadı. Tek kelime edemedim.

Ardı ardına sigara yaktım. Birden “Konuşsana kadın, bir şey söylesene!” diyen sesini duydum Nedim’in. Bakmadım ona. Duvarda oynayan filme baktım. Orada yıllarca, gece yarılanna kadar fazla mesai yapan kadını gördüm. Orada öğlenleri katıksız ekmek yiyerek cezaevi ziyaretine gitmek için yol parası biriktiren kadını gördüm. Orada işten gelip yemek pişiren, çamaşır yıkayan, ütü yapan kadını gördüm. Orada değersiz, kullanılmış ve bir köşeye fırlatılıp atılmış kadını gördüm. Kendisini aşk uğruna, devrim uğruna

kullandırıan zavallı kadını gördüm. Orada gözlerinin altı morarmış ve çökmüş beni gördüm. Ve birden karanlık bastı yine. Resimler kayboldu.

Masanın üzerindeki izmarit dolu kül tablasını öfkeyle kapıp fırlattım. “Defol, git!” diyen sesimi duydum. Sonra da uçuşan sigara izmaritlerini gördüm. Başka da hiçbir şey görmedim.

Oturduğum sandalyeyi pencerenin önüne çektim. Öylece oturdum mutfak penceresinin önünde. Yüreğim de kafam da bomboştı. Ne yapacağımı ne istediğimi bilmiyordum. Öylece oturuyordum sandalyenin üzerinde. Pencereden dışarıya bakıyor ama hiçbir şey görmüyordum.

Ertesi sabah kendimi hâlâ mutfak penceresinin önündeki sandalyenin üzerinde oturur buldum. Kalktım, su kaynattım, çay yaptım. Saymadım kaç bardak, koyu demli çay içtim. Birbiri ardına sigara yaktım. Tuvalete gitmek için ayağa kalktığımda yerde yatan Nedim’e takıldı ayağım, üzerine düştüm. Kan içindeydi, buz gibiydi, kaskatıydı. Korku ve öfkeyle fırladım, ayağa kalktım. Midem bulandı, kustum, başım döndü, gene kustum. Düştüğümü hatırlamıyorum ama ertesi gün beni Nedim’in yanında yatar halde bulmuşlar.

“Kaluk” Serap

Mapushanenin en iyi tarafı ne biliyo’n mu? Boy aynası yok. Sade küçücük yuvarlak bi’ aynam var. Arkasında horoz resmi olanlardan. Onunla bakıyo’m arada armut biçimli suratıma. Vücudumu görmüyo’m ya, rahatım. Neresini görecem, ne belim var ne götüm. Bildiğin kalas gibi vücudum. Yirmi ikime geldim, ne bi’ isteyenim oldu ne bi’ arkadaşlık teklif eden. Akranlarım ikinci bebelelerini aldılar kucaklarına. Ben hâlâ el değmemiş Serap. Mapustan çıkınca hiçten gelmez kimse beni istemeye.

Beşi bitirdim. Ötesini ne anamgil istedi ne de ben. Okusan da okumasan da kocaya varacan. Mahalledeki kızların hiçbiri beşten sonra okumadı. Beşi bitirince başladık hepimiz çeyiz hazırlamaya. Kısmeti çıkan çeyizi tamam olmadan vardı kocaya. Benim her şeyim hazır: Dantel perdeden banyo paspasına, kenarı oyali mutfak havlusundan çamaşır makinesi örtüsüne kadar hepsini hazır ettim. Ama gel gör ki, bir tane bile görücü çalmadı kapımızı.

Mahalledeki birkaç delikanlıya uzaktan sevdalandım ama karşılık alamadım. Daha doğrusu fark etmediler bile beni. “Evde kalmış” olarak damgalandım mahallede. Arkamdan böyle konuşuluyodu, biliyodum. Cezaevine girmeme de bu sebep oldu zaten. Komşunun kızı Halime yüzüme “kaluk Serap” dedi, delirdim.

Biz evimizi Halimeler'den önce yaptık. Onların arsasıyla bizim arsa arasında yarım metre ara bıraktık. Orda maydanoz, dereotu falan ekmek istiyoduk. Ama bunlar n'aptılar? Bizim o yarım metreyi de kendi arsalarına kattılar, evi de bunun üzerine kurdular. Çekişmemiz o zaman başladı. Çok kavga ettik onlarla. Komşular araya girdiler. Onların ön bahçesinde bize küçük bir yer ayıracaklardı. Annem de orada istediği bitkiyi ekecekti. Böyle anlaştık ama sonra izin vermediler bahçeye girmemize. Bize nispet kendileri ektiler birer maydanoz.

Ne kavga fayda etti ne de komşuların yeniden araya girmesi. Ben de kendim girdim bir sabah erkenden onların bahçeye, maydanozları yolup yolup attım bir kenara. Kapımıza dayandılar hemen, küfrettiler. Ertesi gün de dereotunu yoluyo'dum ki, komşunun kızı saçıma daldı. "Kaluk orospu" demese bir şey yapmazdım. Ama bunu duyunca delirdim. Yerden bir taş kaptım, yardım kafasını. "Kaluk orospu sensin, orospu senin anan, baban da pezevenk" diye bağıra bağıra eve koştum. Biliyo'dum, Halime de ötekiler gibi arkamdan konuşuyo'du evde kalmışlığımı. O gün yüzüme söyledi. Deliriyo'm bunu duyunca, n'aapim?

Halimeyi hastaneye götürmüşler. Hastane polisi sorunca kimin yaptığını benim adımları vermişler. Polis geldi eve. Karakol, mahkeme iş büyüdü. İki yıl verdiler yaralamadan.

Üç aydır yeni bir siyasi var koğuşta. Erkek kardeşi Semih geliyo' her ziyarete. Nasıl yakışıklı bir çocuk. Boy desen var, endam desen var. Hep bir bahane buluyo'm Hanife görüşteyken ziyaret yerine gitmek için. Daha yakından görüyo'm çocuğu böylece. O da bana baktı geçen sefer. Sanki sevda vardı gözlerinde. İçime ılık bir şey aktı gene. Kim bilir, bir dahakine daha uzun bakar bana belki.

Hanife daha ziyaret yerindeyken koşuyo'm koğuşa anlatıyo'm kadınlara Semih ne giyinmiş. Saadet demez mi, "Kız sevdalandın mı yoksa sen Hanife'nin kardaşına?" Hiç sesimi çıkarmadım. Doğru sevdalandım. Kız kardeşi de cezaevinde olduğuna göre mapusa düşen birine kötü gözle bakmaz Semih. Çıkmama çok bir şey kalmadı. Altı aya dışardayım. Çıkarken bizim evin adresini veririm Hanife'ye. Hani istemeye gelecekleri vakit kolaylık olur.

Bu hafta yine gittim Hanife görüştüyken yanına. Ama bakmadım bu sefer Semih'e hiç. Biraz ağırdan satayım kendimi dedim. Görüşten sonra Hanife geldi sevinçle koğuşa. Sandım ki, Semih'in bana talip olduğunu söyleyecek. "Semih'in tayini çıkmış nihayet. Bu akşam Ankara'ya gidiyor. Hafta başında işbaşı yapacakmış. Ama artık ziyaretime gelemeyecek" demez mi...

Bu da kismet değilmiş, dedim kendi kendime. Gözüme dolan yaşları kimseye göstermeden kaçtım kadınların yanından. Yatakhaneye gidip yorganı başıma çektim. Ertesi sabaha kadar çıkmadım yataktan.

Cihanyandı Süheyla

Kaç gün geçti o cehennemde? Neydi başımıza gelen? Akşamlik sabahlık olmama bakmadılar saçımdan tavana astılar. Elim ayağım hâlâ mor, hâlâ şiş. İlle de söyletmek istediler, Sezaiylen ben öldürseymişiz Hamit'i. Sezai'me de neler yaptılar yanımda. Dayandı ama, bir şey söylemedi. Gene de söylemezdi, demeselerdi "Süheyla'yı s.....z bak gözünün önünde." Polis böyle dedi, anlatıverdi garibim her şeyi. Gerisini bilmiyo'm, geçmişim kendimden.

Ayıktığımda ormandaydık. Nasıl getirmişler beni oraya bilmiyo'm. Baktım Sezai'me çukur kazdırıyorlar. Hamit'i gömdüğümüz çukur. Nasıl korktum, çukur kazılırken. Hamit çıkacak or'dan, sarılacak boynuma sandım. Çıkardılar mevtayı. Çürümeye başlamıştı. Ölünün yüzünü görünce kustum. Bayıvermişim demek ki, gerisini bilmiyo'm.

Hayal meyal cübbeli bir adam var aklımda. Nasıl bindim mapusane arabasına, nasıl indim, nasıl yürüdüm koğuşun kapısına bilmiyo'm.

Sonrasını hep duydum. Ama gücüm kuvvetim kesiliverdi. Yığıliverdim betonun üstüne. Bir kadın "N'oldu buna yaaa? Koşun doktoru çağırın. Üstümüze kalır malır" dedi. Başka karı sesleri işittim: "Aaaaa, mahkûm ölmüş kıız, kıız, karı kel ya." Duyuyo'm

ama açamıyo'm gözümü. Yorgunum, her yerim acıyo'. Uğraşıyo'm gözümü açayım diye. Bir iki kırpıştırıyo'm gözümü, kapanıyo' gene.

"Ohhh, ölmemiş neyse. Aha doktor da geldi neyse" dedi bir kadın.

Bir adam "Kalk bakalım, otur şuraya da tansiyonunu ölçelim" dedi.

"Heee, peki" dedim ama gücüm yetmedi doğrulmaya. O erkek sesi, doktor zahir:

"Yardım edin hastaya. Oturtun şu köşeye de tansiyonunu ölçeyim" dedi.

İki kadın köşeye oturttu beni. Bağrış, çağrış, karı sesi, adam sesi kafamda uğulduyo'. Neredeyim ben?

Koluma bir şey geçirdi biri sıkıyo', sıkıyo', çok acıyo', sopa yerleri sızlıyo'. "Bir sessiz olun yahu. İkidir duyamıyorum" diyo' o adam. "Tansiyonu çok düşük, o yüzden bayılmış" diyo. "Götürün içeri, biraz dinlensin, yemek yesin, gelir kendine."

İki kadın sürüklüyo' beni. Gözümü açıyo'm, kapatıyo'm, kapkaranlık her yer. Birden sırtımda soğuk olmayan bir sertlik. Upuzun yatıyo'm sert ama soğuk olmayan bir şeyin üstünde. Tahta ke-revet her hal.

Zil sesi duyuyo'm, sonra da çığrışan karıları. Burnuma yemek kokusu geliyo'. Ağız şapırtıları, mırıltılar. Melamin tabağı sıyıran tahta kaşık sesi.

"Tühh, fakire yemek almadık ya. Ben hepsini yemeyeyim, artanını saklıyayım garibana. Karı uyanınca veririm ona, sevabıma. İki canlı, ne de olsa" diyen bir karı işitiyo'm.

İnildedim herhal, aynı karı “Uyandın mı bacım, sana yemek ayırdım. Köşeye oturtalım seni, iki yandan minderle destekleyelim de düşme” dedi.

“Hee” dediydim, ağzıma kuruları tıktırdı tahta kaşıklar. Bir de su içtiydim, canlandım biraz. Gözüm açıldı. O da ne? Ne çok karı var bur’da?

Aynı karı “Yukarı yatakhaneye çıkalım da yatağını göstereyim sana” dedi. Koluma girdi, yavaş yavaş çıktım basamakları. Çarşafsız döşegin üstüne uzanıverdim. Kim bilir kaç karı yattı bunun üstünde, pis kokuyo’. Ama olsun, kaç gündür yumuşak bir şeyin üstünde ilk defa yatıyo’m.

Yardım eden karı adımı soruyo’, onunki Ayşe’ymiş. Durmadan konuşuyo’, soruyo’ da soruyo’. “Ah bacım pek hırpalamışlar seni. Neyineydi belediye reisini öldürmek? Ama ne yapacaksın, bela geliyoom demiyo’, geliyo’ işte. Kim bilir ne yaptı pezevenk? Ölende yok mu hiç kabahat? Hep mi biz kabahatliyiz yani?”

Gücüm tükeniyo’ gene. İnliyo’m, gözümü kapatıyo’m. Almanyadaki herifim duydu mu acaba olanları? Çocuklar nerde? Gözlerim kapanıyo’ gene.

Birden kendimi gelinliğin içinde görüyo’m. Belimde kırmızı kuşak. On beşine yeni bastıydım. Ne söz ne nişan. Alamancı Ahmet bastırdı başlık parasını, imam nikahıyla girdim koynuna. Üvey babam “Nikâh sonra oluversin” dediydi. Napaaydım, istemem desem sevdiği var derlerdi. Sevdiğim yoktu. Üvey babam lokmamı sayardı. Üç zeytinden fazlası haram derdi. Ama ciciklerime, güya kazaylan, ellemesi haram değildi sanki.

Düğünden yirmi gün sonra gitti Ahmet Alamanya’ya. Hamile kalmadım o yirmi günde, Ahmet gidesiye. Yaşım küçüktü zahir.

Nahiyedeki erkek gardaşına emanet etti beni. Köyde anamın hizmetçisiydim, nahiyede de benden az büyük olan eltimin hizmetçisi oldum. Eltim Nafiye'nin on bir aylık bir kızı, kucağında da bir aylık oğlan bebeği vardı.

Eltimin on bir aylık kızına analık ettim. Sade bu mu? Ekmek, yemek, temizlik, çamaşır. Kaynım gelip geçerken oramı buramı ellemese razıydim gene de. Ses etmedim gene de. Ama fark etti eltim, kocasının ne halt ettiğini. Bir sabahleyin kaynım işe gidince kodu bohçamı kapının önüne.

“Nereye gidersen git, kaltak karı” deyip kovdu beni.

Nere gidebilirdim ki? Döndüm yine üvey babamın evine. Babalığım kabul etmedi. “Kocan başka yer bulsun sana” dedi. Anam da onla birlik oldu. Daha eltim beni sokağa atanda, babalımın evindeykene mektup yazdırdıydim küçük kardaşıma “Aldır beni yanına gurban olduğum” diye. Ama imam nikahıyla olmuyomuş meğersem.

Ahmet nahiyedeki görümüme para yolladı, ev tuttuk. Dokuz yaşındaki küçük görümüm Fatma'yı da yanıma kattılar. Görümümün bir mahalle ötesinde iki göz evi bir güzel döşedim. Nihayet sığıntı değildim. Geceleri erkeksiz olmaktan korktuydum ilk başta. Ama buna da alıştım. Keşkem sahip çıkaydım evime. Evim ocağım battı gitti.

“Karılar koşuun! Yeni gelen karı çırpınıp duruyo!” çığlığıyla açtım gözümü. “Artık evim ha bura. Mapusane” diye söylendim kendi kendime. Başıma üşüşen karılara, “Yok bişem” deyip kapattım gözlerimi yine. Yine uzandım geçmişe.

Yazın Ahmet geldi di eli kolu dolu hediyeyle. Akraba ziyaretleri dışında yataktan çıkmadıydık. Bir ay sonra “Hayırlı haberini

bekliyom ha” deyip gitti yine Alamanya’ya. Bu defa hamile kaldıydım. Ertesi sene izne geldiğinde üçüncü ayını sürüyodu ilk oğlum. Süt korur dedilerdi ama gene hamile kaldım. Ahmet seneye izne geldiğinde gene üç aylık lohusaydım. Bu yazın nikâh yapıp aldıracaktı beni Alamanya’ya. Bu iş gelmeyeydi başıma Alamanya’ya gidecektim bu yazın.

Mutfaktaki musluk yalama olmasa gelmezdi ya bunlar başıma. Tamirci Sezaî’nin dükkânına varanda, kaderim aha o an yazıldı sanki. Bana bakışıylan içimde ılık bir şey aktı. Hiç bilmediğim ılık bir şey.”

“Eve geldi, o boruyu değiştirirken ben ona baktım hep, o da bana baktı kaçamak kaçamak.”

İşini bitirince parasını vermek istedim. “Para üstü yok yanımda, akşam eve giderken uğrarım, o zaman alırım paranı” dedi.

Bildim, para üstü bahane. Akşamı zor ettim. Dükkânların kapanma saatine yakın küçük görümümle ablasına çorba gönderdim. Biliyodum, büyük görümüm bulaşıklar yıkanmadan göndermezdi gardaşını geri.

Sezaî’ye kapıyı açmamla birbirimize sarılmamız bir oldu. İkimiz de genciz, kanımız kaynıyo’. Akşamları yemek yaptım, küçük görümümle büyük görümüme gönderdim hep. Sezaî geldi beni bir başka öptü, okşadı, Ahmet gibi değil. Sevdalandım Sezaî’ye. O da bana sevdalandı.

Günüm geçince sağlık ocağında test yaptırttım gizliden. Gebe çıktım. Sezaî’ye söyledim hemen. “Dur, bakınız” dedi. Fukara bir tamirciydi. Hemen deyiveremedi “Alam da kaçam seni çocuklarlan.”

Biz böyle gizli gizli buluşurken, biri geldi belediyeden, başkan beni çağırısıymış. Hemen hazırlanıp gittim. Başkan Hamit'in odasına girdim. Gülerek karşıladı beni.

"Bak Süheyla, kocan Alamanya'da bin bir zahmetlen para kazanıyo', sana ve çocuklarına gönderiyo'. Sen napıyo'n bur'da? Tamirci parçası Sezai'ylen fingirdiyo'n. Bütün nahiye biliyo' bunu. Herkes diyo', "Sezai'ye var da bize niye yok?" Zor zaptediyom ben bu erkek milletini valla. Yoksa dayanırlardı çoktan kapına. Bak gençsin, güzelsin ziyan etme kendini tamirci parçasıyla. Biraz da benim ol ne nahiye kapına dayansın ne de Ahmet'in olandan bitenden haberi olsun. Ha? Ne diyo'n?"

Başımdan aşşa kaynar su döküldü sanki o an. Ben daha ne diyeceğimi bilemeden çöktü Hamit üstüme. Sezai'ye hiç bi şî söylemedim.

Belediyeye bir daha gittim korkumdan; Hamit, Ahmet'e haber etmesin diye. Ama Sezai beni belediyeden çıkarken görmesin mi? Sıkıştırdı beni. Zaten Hamit köpeğinin boynumdaki diş izleri de duruyodu. Anlatıverdim olanı biteni. Kızdı. Vurdu bana, sonra da sevdi. "Kız sen benim namusum oldun artık. Bulacam çaresini" deyip gitti küçük görümüm eve gelmeden. Dört aylık olduydum, karnımı nasıl saklayacağımı bilemiyodum artık.

Sezai bir dahaki gelişinde anlattı Hamit'ten nasıl kurtulacağımızı. Hamit'e diyecektim "Belediyeye geldigimi herkesler görüyo', görümüm de duymuş. Abime tellicem valla diyo'. Artık buraya gelemem, istiyosan gece yarısı ormana gel." Sezai gündüzden gidecekti ormana. Çukuru kazıp hazır edecekti. Sonra da çalılıkta bekleyecekti akşamı. Hamit'len ben gelene kadar.

Gittim belediyeye yine, anlattım Hamit'e böyle böyle diye. "He olur, hem de ne iyi olur, ben de korkuyo'm zaten, bu iş benim kaşık düşmanının kulağına gidecek diye" dedi.

O akşam Hamit geldi ormanda kararlaştırdığımız yere. Yenimi soymaya kalkışınca dayanamadı Sezai'm, yüklendi baltaya. Kaç ke-re vurdu bilmiyo'm. Sesi kesildi Hamit'in. Karanlık. El feneriyle baktık, ölmüş. Gömüverdik baltayla birlikte Sezai'nin gündüzden kazdığı çukura. Evlerimize döndük acele acele. Kanlı yenlerimizi bi güzel yıkadık. Kimsecikler görmedi bizi ormandan dönerken.

Ama ertesi günü öğlene doğru geldi polis eve, aldı beni karakola götürdü. Baktım Sezai de or'da.

O t

Adım Mesude ama mesut değilim. Mapusta mesut olunur mu? Olanlar var gerçi. Ya da öyle görünüyorlar. Bilmem. Geçende siyasilere Serpil’le konuşuyoduk. “Güldüğünde bile gözlerinde hü zün var senin Mesude” dedi.

Kimseyle yakınlaşmam, kimseyle kavga etmem, sessizce tığla rengârenk çember oyaları yaparım. Bunları birbirine karıştırmadan dolabımda saklarım. Ayda bir ziyaretime gelir kocam. Oyaları ona veririm. Pazarlarda salep satarken bu oyaları da satar.

Sık sık başım ağrır. Gündüz yatakhaneye çıkma izni olan sayılı kadınlardan biriyim. Esrardan geldim. Sigara bile içmem ama esrardan yatıyorum. Satıcılıktan hem de.

Mahkemem bitene kadar hiçbir şey anlatmadım kimseye. Esrardan geldiğim biliniyordu gerçi kadınlar arasında. Gardiyanlar yayarlar böyle şeyleri hemen kadınlara. Ben de “Komşumun kocasının gözü vardı bende. Karısı kıskançlık nın bizim bahçeye esrar bırakmış, sonra da beni ihbar etmiş” demiştim.

Benim adam salep satar kışın, yazın da mısır. Salebi de mısırı da ben pişiririm evde. Sabahları çok erken kalkarım. Gün ışımadan. Bir litre süte dört litre su karıştırır kaynamaya bırakırım. Bir tatlı kaşığı salebe üç yemek kaşığı nişasta koyarım. Yavaş yavaş

ocakta ki sulu süte katarım. Azıcık da şeker koyup bir taşım kaynat-
tıktan sonra kapatırım ocağı. Ondan sonra sac sobayı yakarım,
hemen ısıtır mutfağı. Güğüme döktüğüm salebi sobanın üzerine
oturturum ki hem soğumasın, hem de dem alsın.

Hayri beşte kalkar bir bardak çayla bir dilim ekmek yiyip yola
koyulur. Erkenden iskelede olur ki, işe gidenlere salep satsın. Gü-
ğümü battaniyeyle güzelce sararım ama kışın soğuşunda bir saat
içinde satılmazsa soğur salep hemencecik. Soğuk salebi de kimseye
satamazsın. Adamın yüzüne atarlar. Bazı gün hemen bitirir koca
güğümü. Bazı gün yarısından çoğu dolu geri gelir.

Hayri gelelene kadar yemeği hazır ederim. Sonra da kestaneleri
çapraz keserim. Kömürleri de hazır ettim mi işim biter. Çorbamızı
içtikten sonra mangalı ve taburesini o yüklenir, kömürü ve kesta-
neleri de ben. Kestane sattığı köşeye gelince ateşi yakar ve başlar
bağırmağa “Kestane kebab, el yakıyoo, kebapp!”

Eve dönünce az bir temizlik yaparım, varsa çamaşır yıkarım.
Sonra da yatar uyurum.

Beş yıllık evliyiz ama olmadı çocuğumuz. Doktora da görün-
medik. Zaten tedavi olmaya paramız da yok. Hayri şikâyetçi değil,
çocuğum olmadı diye. Ben isterdim tabii çocuk. Hiç değilse bir
oğlum olsaydı. Kader, ne yapayım?

Salep ve kestane kışın tabii. Yazın limonata ve mısır satar Hay-
ri. Limonatayı da ben yaparım, mısırı da ben haşlarım evde. Yazın
çok erken gitmez satışa. Sabah sabah kim yiyecek mısırı. Limonata
içen de olmaz sabah.

İki göz evimizde kendi yağımızla kavruluruz. İkimizin de kötü
bir alışkanlığı yok. Sigara bile içmeyiz. Erkek olarak içkiyle de arası

yoktur kocamın. Kumarı da yoktur. “Sen niye esrardan girdin” dersen: Hayri girmesin diye. O da kullanmaz ha.

Bir gün biri gelmiş yanına, iskelede salep satarken. “Sana küçük paketler versek, bunları isteyenlere verir misin?” demiş. Sormuş tabii Hayri paketlerin içinde ne olduğunu. “Bir düşüneyim” deyip savmış adamı. Eve gelince anlattı bana. Paket başına yüzde on veriyorlarmış. Hesapladık günde bir paket verse, bir güğüm salepten kazandığı kadar para geliyor. Aramızda kararlaştırdık, günde sadece bir paket olursa yapalım, dedik.

Ertesi gün gelen adam “Tamam ama biz sana her gün bir paket getiremeyiz. Veririz sana toptan on paket. Sen her gün bir paket verirsin gelen kişiye.” O gün döndü on paketle eve. Tel dolabın arkasına sakladım bunları. Her sabah bir paket verdim güğümle birlikte.

İnsan merak ediyor nasıl bi şeydir bu esrar diye. “Hayri” dedim, “bakalım hele bir paketi açıp. Nasıl bir şeymiş?” Ot diyorlar ya, doğru, ot gerçekten. Hemen kapattık paketi.

Hayri her gün bir paket alıp gelen kişiye verdi. Dokuzuncu gün paketleri getiren adam gelmiş, “Arkadaş müşterini ikiye çıkarıyoruz. Al sana yirmilik paket, paran da içinde” demiş. Hayri bir şey söyleyemeden çekip gitmiş.

Öğleyin paketi açtık. Yirmi tane minik ot paketi, bi tomar da para. Bu parayı anca satışın en iyi gittiği haftada kazanırdık. Hem şaşırdık hem sevindik. Ama korktuk da, başımıza bir şey gelir diye. “Paketler bizde artık, şunları da verelim de sonra yapmayız” dedik.

Üçüncü yirmilik paketi de yine aynı adam getirmiş. Bu sefer hiçbir şey demeden paketi bırakıp gitmiş. Öğleyin açtık paketi. Yine minik ot paketleri, yine bi tomar para, lastikle bağlanmış. Bu se-

fer geçen seferin iki katı. Hayri'yle düşündük, ne yapsak diye. Ya bunları bir dahaki paket gününe kadar evde saklayıp o gün aynen geri verecektik ya da devam edecektik bu işe. “Mesude” dedi Hayri, “kolların kopuyo amaşırdı. Sana bir makine alana kadar yapayım bu işi. Sadece bir iki defa daha. Sonra bırakırım.”

Hayalini bile kuramamıştım çamaşır makinesinin. Sadece vitrinde gördüğüm bir şeydi. Birden makineyi nereye koyarız diye düşündüm. Hayri'ye sordum, “Nereye koyacağız?”

“Mutfakta musluğun yakınına...” dedi. Kendimi makinenin başındaymış gibi hayal ettim.

Ertesi gün yarısı peşin, yarısı dört taksitle makineyi aldım. Hemen de getirdiler. Öğleni zor ettim. Hemen denedik. Başından ayrılmadık, pervanenin bir o yana bir bu yana dönmesine bakakaldık. Sonra merdanede sıktık yıkadıklarımızı. Çamaşır hiç bu kadar kolay olmıyordu.

Ama insan paraya alışıyor. Ha şunu da alalım ha bunu da alalım derken sürdü gitti bu paket işi. Sonra bir gün polislerle geldi Hayri eve. Paketler musluğun altında bir tencerenin içindeydi. Hemen buldular. Ama yine de evin altını üstüne getirdiler başka da var mı, diye. İkimizi de götürdüler karakola. Sonra mahkeme, sonra cezaevi işte. Suçu ben üstlendim. Birimiz az bir cezayla kurtulsun da içerdeki baksın diye. Hayri üzerinde sadece bir paketle yakalandığı için o içicilikten aldı cezayı, ben satıcılıktan.”

“Ben evden beri satıyorum” dedim hâkime.

Semahat

Mapusum diye şu kadcrcık kahırlanıyosam kör oliim. Niye de üzülece'm, köyde kalsam daha mı iyiydi? Burd'a bir sürü şey öğre-niyo'm. Her pazartesi sabah, her cuma akşam bir hava çalınır bur-da. İlk zamanlar göbek atardım o havaylan. Meğerssem göbek hava-sı değilmiş o, öyle dikilip durmak lazımmiş. Gardiyan öyle dedi. Ben de dikilip duruyo'm çalgı bitene kadar. Niye böyle, bilmi-yo'm.

Mahkemem uzun sürmedi. Burdaki karların üç dört seneden önce bitmez. Benimki altı aya varmadı bitti. Dokuz sene verdiler. Bir rahatladım ki duyunca. Dokuz sene köye gitmeyece'm diye. Meğerssem öyle değilmiş, en fazla altı sene kalırmışım bur'da. Bur'daki karlar ayrılmazlar televizenin başından, af çıkacak diye. İçimden derim, inşallah çıkmaz af.

Yetim Semahat derler bana köyde. Anam beni doğururken öl-müş. Çok iriymişim. O sebepten öldüğü söylenir. Anam öldüğün-de halam lohusaymış, o emzirmiş beni. Hep anlattı memeye nasıl yapıştığımı. "Seni çekmesem memeden, süt kardaşın Hasan aç ka-lırdı valla" derdi.

Bizim köyle öteki köyün ortasından bir dere akar. Oraya gide-riz çamaşıra. Çamaşıra gitmeyi küçüklükten beri severim. İki parça

kirli çamaşır olsa koşarım dereye, suyla oynarım, ayaklanımı suya sokarım. Bakarım kimse yok, soyunup suya girerim.

Karşı köyün bekâr çobanları da koyunları dereye doğru güderler kızları görmek için. Biz de hem çamaşır yıkar hem de yan gözle bu çobanlara bakanız. Bir gün derenin öteki yakasından bana bakan bir çocuk gördüm. Derenin en dar yerindeydim. Sanki bakışlarıyla konuşuyodu çocuk. Kıvrıkcık saçlı, orta boylu, bıyığı yeni yeni çıkan karakaşlı, kara gözlü bir çocuk. Olsa olsa on beş yaşında. Ben de on üç.

Bir gün tam çamaşırını bitirdim, yanıma derenin karşı kıyısından bir kadın geldi.

“Adın ne kız senin?”

“Semahaaat. Niye soruyo’n ki?”

“Bak Semahat, şu karşıda koyunların yanındaki delikanlı var ya, işte o sana göz koymuş, gönül düşürmüş. Varın mı ona? Kaçan mı bunla?”

“Ben daha küçüğüm.”

“Kız neren küçük. Memelerin sığmıyo’ yenine. Hem cilve yapmışsın bu delikanlıya sen.”

“Yok, valla yapmadım” dedim, çamaşırları topladım, koştum eve. Ama aklıma düştü bu delikanlı. Kaçsam mı? Köyde adet kocaya kaçmak, kaçınılmak. İstemeylen, başlık parasıyla, sözlenmeylen, nişanlan, düğünlen kocaya varmak zenginlerin harcı. Bunlar olmadan başgöz olmak anca kocaya kaçarsan olur. Fukara bir çoban nereden bulur başlık parasını?

Ertesi hafta o kadın gene geldi yanıma. Gene aynı şeyleri söyledi. Rızam olursa hemen o akşam kaçıracaktı.

“He” deyiverdim. Kadın demez mi akşam hava karanırken dere kenarına gel, çoban seni kaçırsın. Yok dedim ben böyle kaçmam. Gelsinler beni bizim evden kaçırsınlar. Ben yatsıdan sonra ayakyoluna giderim bahçede. Ordan kaçırsınlar beni” dedim ve çamaşırları topladım koştum köye. Anladım takip etti kadın beni eve kadar. Ses etmedim.

Yatsı ezanı okunduktan sonra bahçeye çıktım ayakyoluna gitmek için. Bahçenin en ucundaki helanın önüne gelir gelmez arkadan biri boynuma sarıldı, ağzımı eliyle kapatıverdi. Köy yerinde gece her yer karanlık ama iki kişi olduklarını anladım. Bahçe kapısının önünde bekleyen at arabasına atıverdiler beni. Arabanın içinde ağzımı, ellerimi, ayaklarımı bağladılar. Komşu köy uzak değil. On beş-yirmi dakika sonra bir samanlıkta ellerimi de ayaklarımı da gözdüler. Karanlık samanlıkta birden bir adamla yalnız kaldım.

Adam acele acele soydu beni. Çırpındım ama güç yetiremedim. Sonra adam uyuyakaldı. Samanlarla temizlendim şalvarımla yeni mi giyindim. Uyumuşum.

Sabahleyin uyandığımda ne görüim? Yanımda yarı çıplak yatan adam beni kaçırarak olan delikanlı değil. Öyle bakakaldım. Sonra bir kadın girdi ahıra. “Gel kızım, eve gidelim” dedi. Ahırın az ilerisindeki eve gittik. Kapıdan girince hemen mutfak. Aynı bizim evdeki gibiydi. Duvara gömülü ocakta odunlar harıl harıl yanıyordu. Ocağın içindeki kazanda su kaynıyordu. Duvar boydan boya kerevet. Kerevetin üzeri çaput kilimle kaplı. Yer de çaput kilim. Tam ortada yuvarlak hamur tahtası, etrafında da minderler. Aynı babamın evi.

“Al şu bakraca az bir kaynar su, git ayakyoluna yıkan. Cenabet cenabet dolaşıp da evin bereketini kaçırma” dedi kadın.

Sıcak suyu döküyo'm üstüme. Düşünüyo'm, ne yapsam diyo'm. Kaderime razı mı olayım, babamın evine mi kaçayım?

Yıkandıktan sonra mutfığa döndüm. O kadın ocağın başında oturuyodu.

"Bak kızım" dedi. "Ben kocanın halasıyım. Artık senin de halan sayılırım. Bugün yarın gelir candarma seni aramaya. Candarma gelmeden babana haber salalım, şikâyetini geri alsın. Baban razı olur. Olmayıp da n'apacak?"

"Ama ben buna kaçmadım ki. Bana öbürsünü gösterdilerdi."

"Bu onun büyüğü. Büyük başgöz olmadan gücüge sıra gelir mi?"

"Gandırdınız beni" dedim. Başladım ağlamaya.

"Ağlasan da zırlasan da olan oldu. Artık ya namusunla otursun koca evinde ya da çürütürsün gençliğini üvey ananın yanında. Sonunda verirler seni bir ihtiyara. Boklu kış silersin."

Hala elimden tuttu, beni bir odaya götürdü. Kapıyı dışardan kitledi. Yer tahta, çaput kilimle kaplı. Köşede bir döşeklen yorgan. Yere oturdum, sırtımı duvara yasladım. Bacaklarımı yukarı çektim, yüzümü dizlerime dayadım. Göz pınarım kuruyuncaya kadar ağladım.

Ne kadar zaman geçti bilemedim, kapı açıldı. İçeriye sabah samanlıkta gördüğüm adam girdi. "Kalk kız, bir leğen su getir, ayaklanmı yıka." Ne leğenin yerini biliyodum ne havlunun. Mutfakta bu defa genç bir kadın vardı.

"Ben en büyüğünün karısıyım. Küçüğünü isterim demişsin, ha? Boş ver, hepsi bir. Zabahanan bubanın evindekini yapacaan, akşama da herifin altına yatacaan" dedi.

“Leğen kapının arkasında. Aha da havlu” deyip gitti. Leğene ocaktan sıcak su doldurup herifin yanına vardım.

“Nerde kaldın kız?” diye terslendi önce. Baktım gaz lambası var odada. Lambanın alevine daldı gözüm birden. Alevin bir sağa bir sola dalgalanmasına büyüledim bir an. Bir an unuttum ne oldu ne bitti, unuttum bir an nerdeyim. “Ne duruyon kız, yıkasana ayaklarını” diyen öfkeli sesle tekrar yarı karanlık odanın içine döndüm. Adamın nasırlı ayaklarını yıkayıp kuruladıktan sonra leğeni aldım, dışarı götüreyim diye. “Bırak leğeni şu köşeye. Döşeği aç, yenini soyun çabuk” emretti herif. Sesimi çıkarmadım.

Memelerimi sıktı, ısırđı, içime girdi çıktı sonra uyuyup kaldı. Sıktım dişimi hiç ses etmedim. Göynüm bulandı. Yıkanmaya gitmedim, nasıl olsa daha kaç kere çıkardı üstüme gece boyunca. Saymadım kaç kere.

Sabahleyin derin uykudaydım. Herifin emriylen uyandım. “Kalk kız suyu hazır et, yıkanayım da çorba içelim.” Ocaktan kazana sıcak su doldurdum ayakyoluna götürdüm. Adamdan sonra da kendim yıkandım. Mutfağa döndüm. Eltim, kaynım, benimki hamur tahtasının başında çorbayı kaşıklıyorlardı. Ben de daldırdım kaşığımı çorba tasına.

Erkekler evden gidince eltim “Misafirlik bitti. Bugün göstercem her şeyin yerini sana. Artık çorbayı sen yapcaan” dedi.

Eltim bütün evi gezdirdi. Mutfağın dışında üç küçük oda vardı. Bir oda kaynana ve kaynatanın, bir oda eltinin, bir oda da bizimkiydi. Ambar samanlığın yanındaydı. Mutfağın arkasında küçük bir odacık vardı. Burada balta, nacak, testere ve bir de pompalı tüfek asılıydı duvarda.

Akşama doğru bizim köyden komşunun oğlu bir bohça getirdi. “Baban bohçanı gönderdi. Gelsinler elimi öpsünler barışalım diyo’.” dedi. Bohçaya nasıl sevindim. Ocaktan sıcak su aldım, yıkan-dım, temiz çamaşırlarımı, üstlüğümü, şalvarımı giyindim. Üstüm-den çıkardıklarımı ocaktaki ateşe attım.

Mutfağın yanındaki küçük odacığa geçip duvara asılı pompalıyı alıp odama gittim. Döşeği serip pompalıyı altına soktum. Sonra mutfağa geçip mercimek çorbası pişirdim. Akşam hep birlikte aynı tasta kaşıkladık çorbayı. Sonra herkes odasına gitti. Adam ayakla-rını yıkattıktan sonra yine çıktı üstüme. Sonra derin bir uykuya daldı. Bir daha da hiç uyanamadı zaten.

Biraz bekledim, derin uykuya dalsın diye. Sonra yavaşça çektim pompalıyı döşeğin altından. Üstümü giyindim. Lastikleri ayağıma geçirdim. Pompalıyı iki kere ateşledim, tam kafasına ha. Kaçtım hemen. Havlayan köpeklerden başka kimse yoktu köyün toprak sokaklarında. Koştum ormana. Orada sabahladım.

Çalılıkların arasında karmakarışık rüyalar gördüm. Uyandım, ne yapacağımı bilemedim. Derenin iki kenarında çamaşır yıkayan kadınları seyrettim. Uyudum çalıların arasında yeniden. Uyandı-ğında hava kararıyordu. Dere kenarında kimse yoktu. Biraz daha bekledim, babamın evine gittim.

“Kız ne ettin sen?” diye karşıladı babam beni. Candarma gelmiş sabah. Beni aramışlar, adam öldürmekten. İçimden “ohh ölmüş ya soyka” dedim. Candarma geldi öğlene doğru, beni kasabaya götür-dü.

Candarmada da mahkemede de dedim, “Güççüğüne kaçırdılar, büyüğüne kattılar. Ben de furdum.”

Mapus olduktan sonra iki ay adet görmedim. Köydeykene işit-
tiydim, süpürge sapıylan düşürdüm soykanın çocuğunu. Ama çok
kanama oldu, hastaneye götürdüler. Mapus koğuşuna koydular
beni. Kapıda candarma vardı. Olmasa da kaçmazdım ki. Can sı-
kıntısından her halde, laf attı. Hangi köydenim, niye mapusum bir
sürü soru sordu. Ben de ona sordum, anlattı. Anaa o da ben gibi
bir köylü çocuğuymuş ya. Boşuna korkmuşum candarmadan o
zamana kadar.

Güzellik Kraliçesi Belma

“Türkiye Güzellik Kraliçesi” yerine buranın uzatmal  mapusu oldum. Kaderim b yleymi  mi demeliyim? O nedenle mi “kader mahk mu” deniliyor bize? Kader mi sahi? Alnımıza yazılanı mı yaşıyoruz? Alın yazımız yanlış mı yazılmış acaba?

O zamanlar boylu poslu, endam  yerinde bir kızdım. Akrabalarımız da kom ularımız da “Belma güzellik yarışmasına girse kesin kraliçe olur” derlerdi. Lise sondaydım. Sınıf arkadaşım Sevtap aklıma girdi. Dayısının güzellik kraliçesi yarışması düzenleyen ajansı vardı. Merak ettim, gittim arkada ımla dayısı Orhan’ın bürosuna. Orhan yarışmaya girmeye uygun olduğumu söyledi. Hemen fotoğraf çekimleri yapıldı. Elbiseli, mayolu, portre. Kraliçe adayı oldum. Ama bunların yarışmadan önce dergide yayınlanaca ını öğrenince korktum. Babam izin vermezdi böyle bir şeye, biliyordum.

Ama yine de anneme anlattım. O da babama yeti tirmi  hemen. Babam, “Memur maa ıyla seni okutmaya u ra ıyorum,  niversiteye gidesin diye elimden geleni yapıyorum, cevabın bu mu?” deyip iki tokat atıp odama hapsetti beni. Hafta başında okula gittiğimde arkada ıma dayısıyla konuşmasını ve bütün film negatiflerini yok etmesini söyledim.

Ertesi gün arkadaşım dayısının beni çağırdığını, benimle konuşmak istediğini söyledi. Öğleden sonraki derslere girmeyip Orhan Bey'in bürosuna gittim. Kendisiyle evlenmem şartıyla negatifleri yakacağını ve imzaladığım sözleşmeyi yırtacağını söyledi. Kendisiyle evlenirsem nasıl bir lüks hayatım olacağını, baba baskısından kurtulacağımı falan anlattı. Yakışıklı bir adamdı ama benden tam otuz yaş büyüktü, babamdan bile yaşlıydı. Şakaklarına kır düşmüş, hafif göbekli ama hâlâ hoş bir erkekti. O zamana kadar çok arkadaşlık teklifi almıştım ama bu aldığım ilk evlenme teklifiydi. Çok şaşırmıştım haliyle. Ne diyeceğimi bilemedim. Bir yandan baba korkusu, bir yandan evlilik zorlaması. Ama Orhan'ın vaat ettiği lüks de aklımı çeliyordu. Arkadaşım da güzelliğimi çapulcu biriyle evlenerek ziyan etmememi söyleyip duruyordu. Razi olmayacaklarını bile bile açtım konuyu aileme. Babam "Adam satın alıyor seni, git de kapatma ol" dedi.

Orhan her şeyi ayarladı ve iki hafta içinde tanımadığım iki şahit huzurunda evlendik. Evet, her lüksüm vardı artık ama mutlu değildim. Yeşilköy'deki o deniz manzaralı apartman dairesinde memur evimizde görmediğim, hayal dahi edemediğim her şey vardı. Ama durumum tam da babamın dediği gibiydi. Bir kapatmaydım adeta. Sadece ben değil Orhan da mutsuzdu. Benden sıkıldığını hissediyordum. Yatak odalarımız ayrıydı. Canı çektiğinde gelirdi odama. Bu da başka bir eziyetti.

Akşamları eve geç gelirdi. Pişirdiğim yemekleri gönlüm olsun diye arada bir yerd. Yemekten sonra da televizyonun karşısına geçip abuk sabuk ne varsa onu izlerdi. Konuşacak ortak tek bir konumuz bile yoktu. Hevesi geçmişti benden. Boşamazdı ama beni, elden ayaktan düştüğünde kendisine bakayım diye. Ya da bana acıdığı için. Biliyordu babamın evine dönemezdim artık.

Orhan'ın bir kardeşi olduğunu evlenmemizden iki yıl sonra Suat'ın Amerika'dan dönmesiyle öğrendim. Suat, Orhan'ın baba bir anne ayrı üvey kardeşiydi. Yaptığım yemeklerden nasiplenen o oldu. Ağabeyinin tersine boş ve hoş konuşmaktan keyif alırdı Suat. Tek sosyal ilişkim o oldu. Her akşam yolunu gözler oldum.

Suat bir gün akşam yemeğinden çok önce geldi. Mutfakta akşam yemeğini hazırlıyordum. “Dur ben de yardım edeyim” deyip mutfığa girdi. Ocakta et kavuruyordum birden arkamdan bana sarılıverdiğinde. İlk anda “Ay dur yapma, bırak beni” dediysem de direnmedim aslında.

Böyle başladı her şey işte. Sanki kaderim o gün, o anda çizildi.

Orhan hiçbir şeyden şüphelenmeden sürdürdü ilişkimiz aylarca. Kocama sadece parası için ve gidecek yerim olmadığı için katlanıyordum ama kayınbiraderime âşık oldum. Suat'ın işi gücü yoktu. Sadece Orhan'ın yönettiği aile firmasına ortaktı ama firmada çalışmazdı. Abisi ona harçlık verirdi. Kocam yaşadığı müddetçe aşkımız gizli kalmak zorundaydı. İlişkimizi öğrense Suat'ı koyardı kapının önüne. Belki beni de. Suat bir gün dedi ki bana “Orhan'ın sen ve ben dışında varisi yok Belma. Ama bu adam kolayına ölmez. Biz de ilişkimizi ilelebet saklayamayız. Bir şeyler yapmalıyız” dedi ve planını anlattı bana.

Suat kiralık katili buldu. Katilin işi bitireceği akşam yemekten sonra hep birlikte televizyon odasına geçtik. Ama o arada ben karşı dairededeki komşunun zilini çaldım ve “Ayy Semahat Hanım kahve almayı unutmuşum, bizimki huysuzlanır yemekten sonra kahve olmazsa. Bir fincanlık kahve veriver bana” dedim. Ama tam o sırada Suat kapıya geldi ve “Boşuna rahatsız ettin komşuyu, dolabın en dibinde buldum hiç açılmamış kahve paketini” dedi. Böylece

dışarıdan ateş edildiğinde ikimizin de evde olduğunu söyleyecek bir tanığımız oldu.

Orhan her zamanki koltuğuna oturup televizyondaki filme daldı. O sırada Suat ışığı söndürüp yakarak sokağın köşesinde beklemekte olan kiralık katile “tamam” işareti verdi. Kaza kurşununa uğramayalım diye ikimiz de yan odaya geçtik hemen. Katilin dışarıdan üç el ateş etmesiyle Orhan koltuğunda yığıldı kaldı. Adamın gözden kaybolmasıyla birlikte ikimiz de pencereyi açtık “Kaçıyor, yakalayın, abimi vurdular, kocamı vurdular!” diye bağırmaya başladık. Neredeyse sokaktaki bütün evlerin pencereleri açıldı. Herkes ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Komşulardan biri polisi aramış olmalı ki, siren sesi duyduk. Ama kiralık katil semti çoktan terk etmişti.

Geceyi polis karakolunda geçirdik ama ertesi gün saliverildiler bizi. Dışarıdan ateş edildiği saptanmıştı. Komşu Semahat Hanım olaydan birkaç dakika önce ikimizin de evde olduğunu söylemişti. Aleyhimize delil yoktu.

Cenazeye siyahlar giyinmiş olarak gittim ve tören boyunca hıçkırığa hıçkırığa ağladım. Ölüye değil kendime ağladım. Korkuyordum, hem de çok. Pişmandım ama artık her şey için çok geçti.

Dikkat çekmeyelim diye iki yıl bekledik evlenmek için.

Cenazede ya bir gün her şey ortaya çıkarsa diye ağlamıştım ya. O “bir gün” beş yıl sonra geldi. Kiralık katil başka bir nedenle yakalanmış. Adam bizim olayı da itiraf edince bizim dosya da yeniden açıldı. Sorguya alındık ve tutuklandık.

Gözetimindeki ifadelerimizi mahkemede reddettik. Kiralık katil de reddetti. Bu nedenle dava çok uzun sürdü. İlk önce üçümüz de

idam aldık. Üç defa döndü Yargıtay'dan. Müebbetle çevrildi ceza-
mız, bozuldu, idama çevrildi. Yirmi altı yaşında girdiğim cezaevin-
de geldim otuz iki yaşına nerdeyse. Her seferinde ipi boynumda
hissettim. Üç dört yıl yaşlandım her seferinde sanki.

Yine Yargıtay'dan karar bekliyorum.

Harbi Hırsız Fadime

Kırk yaşındayım ama en az elli gösteriyô'm. Kendimi çok yaşlı, hatta elliden bile yaşlı buluyo'm. Bu defa geçen seferden kalan sekiz aylık cezayı yatmak için geldim. Keyifsizim. İhtiyarladım artık. Tansiyon desen var, romatizma desen var, kalp büyümesi desen var. Eee senenin altı ayı içerde geçerse başka nasıl olur? Keyfım yok hiç. Nasıl yataca'm bu sekiz ayı bilmiyo'm valla.

Ama teslim olmamak olmazdı. Bu işin racunu bu. Hatta daha önce gelmem lazımdı ama tehir ettirdik. Dedim, doktora gidecem, hastaneye gidecem. Yerim yurdum belli. Sözüm söz. Bitsin hastane işleri kendim giderim, dedim.

Beni emniyet de tanır, hâkim de tanır. Bilirler Fadime bir şey söylerse, bir söz verirse yapar. İtimat ederler bana. Bozar mıyım ben bu itimatı?

Gençken iş üzerinde yakalandığım zaman karakolda da mahkemede de suçumu itirazsız hemen kabul ederdim. Ama aynasızlar ne kadar faili meçhul varsa bunları da bana kabul ettirmeye çalışırdı. Bunlardan bir kısmı benim işler olurdu. Ama ne faili meçhulle ri kabul ederdim ne de delili olmayan kendi suçlarımı. Az dayak yemedim gençken bu nedenle. Ama aynasızlar dayakla bana hiçbir şey kabul ettiremeyeceklerini anladılar zamanla. Suçüstü yakalanır-

sam ya da şahit getirirlerse hiç itirazsız kabul ederim suçu. Bunun dışında şansı yoktur aynasızların. Aynasızların gözünde “sözüne güvenilir hırsız” oldum ben.

Bir seferinde bir kız çocuğuyla aynı hücredeyiz. On-on bir yaşında var yok kız. Çok ezdiler çocuğu. Hücreye getirilince sordum kıza, ne iş, diye. Anaa, o iş benim ya. Bir şey demedim kıza. Ertesi gün gene aldılar kızı sorguya. Çocuğun çılgınlıkla daha fazla dayanamadım. Vurdum hücre kapısına, dedim, bırakın çocuğu. O benim işim dedim. İnanmadılar önce. Ama evi tarif ettim, bıraktılar kızı. O zamandan beri ben aynasızların gözünde merhametli hırsız oldum. Bilirler delili, şahidi olmayan işlerde benden ifade alamazlar.

Bohçacılık benim iş. Elimde bohça yanımda küçük kız kardamım sokak sokak dolaşır, çağırınların evine girerim. Bohçamdan rengârenk saten kumaşlar, örtüler çıkarır, bunları kadınlara satmaya çalışırım. Bohçamı kapının önünde açarım. Ama yatak örtüsünü çıkarınca “Bak bacım, yatağın üstüne serelim hele de öyle gör bi” derim. Böylece kız kardamımla yatak odasına gireriz. Ben yatak örtüsünü kadınla yatağa sererken kardamım da açıkta değerli ne varsa çantasına cebellezi yapar ve hemen evi terk eder. Kardamım odayı terk edince pazarlığı uzatmam, “Senin gül hatırın için bırakıyo’m ha bu fiyata, zararına veriyoy’m ekmek Kuran çarpsın ki” deyip bohçamı topladığım gibi çıkarım evden.

Bir defasında kız kardamım hastaydı. Bohçayı sırtıma vurduğum gibi tek başıma, erketesiz çıktım işe. Bütün gün taban teptim. “Bohçacı geldi hanım!” demekten boğazım kurudu. Hiçbir çağırın olmadı. Eve döneyim bari artık, dedim kendi kendime. Ama tam o anda bir karı seslendi. Vardım karının evine, açtım bohçamı. Yatak

örtüsü, masa örtüsü, kırlent kılıfı daha neler neler gösterdim. Hep-sini beğendi.

“Yatak örtüsünü serelim yatağın üstüne de gör bacım” dedim.

“Yok olmaz, beyim gece nöbetinden geldi, uyuyo” dedi.

Ama içeri girmeden olmazdı. “Masa örtüsünü gör bi’, serivere-lim de masanın üstüne” dedim. Salonunda bir gümüş tepsi, şam-dan bir şey vardır, dedim kendi kendime. Aldı beni salona. Hemen bir kolaçan ettim odayı. Büfenin üstündeki iki küçük gümüş vazo-yu gözüme kestirdim. Hiç yoktan iyidir dedim.

“Bacım, dilim kurudu, bir bardak su veriver hayrına” deyip ka-rıyı mutfğa gönderdim, vazoların birini şalvarıma ötekini meme-lerimin arasına sokuverdim.

Karı masa örtüsünü beğendi, alaca’m, dedi. Ben de bohçamı toplamaya başladım, hemen çıkmam lazımdı evden. Ama karı “Şu örtüyü de büfenin üstünde deneyelim bakalım, nasıl duruyo” de-yince gidemedim hemen. O sırada başladı karı bağırmaya. “Vazo-lar, vazolarım. Sen çaldın, hırsız var, hırsız vaar!” diye. Tam ben bohçamı düğümledim sırtıma vuruyodum, herifi bitti yanımızda. Elinde tabanca. Herif aynasız değil miymiş!”

“Abisi dur vurma, dur her şey senin olsun, dur abisi” dedim ve hemen yere çöktüm. Peşine iki aynasız geldi. Arabaylan karakola götürdüler. Bu benim ilk suçüstü yakalanmamdı. Tanıyolardı ama beni. Biz sülalece bu işi yaparız. Annemden, halamdan sebep eve gelirlerdi sık sık. Suçlu suçsuz demeden alırlardı bizi. Karakolda hemen kabul ettiydim suçu. Annemden böyle öğrendim, iş üstün-de yakalanınca kabul edecen her şeyi, ezdirmiyecen kendini.”

Öyle böyle kaç sene geçti. Kaç çocuk büyüttüm, kaç çocuğa işi öğrettim. Ama artık yoruludum. Bu sekiz ayı da yatayım, köşeme çe-kilece’m valla. Benden bu kadar. Artık kızlar, gelinler çalışsın.

“Zinacı” Gülizar

“Zina” uzun yıllar Türkiye’de de yasayla cezalandırılan bir suçtu. Bu suçtan tutuklanan kadınlar cezaevinde “zinacılar” olarak adlandırılırlardı. Hapishanede kadınlar arasında yaygın olan kanıya göre “zinacılar” “nisan ayından itibaren gelirlerdi. Koğuşun kıdemlisi Huriye “İlkbahar geliyo’ karılar. Zinacılar gelmeye başladı” derdi.

Bazı günler üçer dörderli gruplar halinde getirilirlerdi bu kadınlar. Bazen koğuşun üçte biri zina suçundan gelenlerden oluşurdu. Yatakhane boş ranza kalmadığı bile olurdu. Yeni gelenler yere serilen yataklarda yatarlardı. Önceden gelmiş ve ranzası olan “zinacı” ise, “ağır” bir mahkûm gelmesi halinde yerini buna verip yerde yatmak zorundaydı. “Zaten yatacakları bir bilemedin iki ay, yerde yatıversinler” denilirdi.

Kadın koğuşunda övgüsü yapılan suç yoktu ama zina “düşük dereceli” suç olarak görülürdü. Alaya alınırdu bu kadınlar. Bunlar çocuk istismarından gelenler gibi dışlanmaz, itilip kakılmazlardı. Tersine bu kadınlar koğuşa girer girmez, alaycı bir tavırla, adeta sorguya çekilirlerdi. “Aman hep kan, hep dayak hikâyesi mi dinliyece’z yahu. Azcık da sevda hikâyesi dinleyelim de gönlümüz açıl-sın karılar” derdi Huriye. Oydu “zinacıları” hikâyesinin bütün ayrıntılarıyla konuşuran.

Bu kadınlar ilk başta biraz ürkek olmalarına karşın, karakolda en fazla bir gece kaldıkları için ne yorgun ne de hüznü olurlardı. Tersine sanki maceranın cezaevinde sonlanacağını bilirmiş gibi çoğu hemen uyum sağladı cezaevindeki yaşama.

Bir gün yine üç kadın zina nedeniyle aynı anda getirildi. Semiha ve Saniye şen şakrak girdikleri koğuşta hemen anlattılar hikâyelerini Huriye'ye ve onu çevrelemiş olan kadınlara. Sadece üçüncü kadın avlunun en تنها köşesine büzülmüş içini çeke çeke ağlıyordu.

Huriye diğer iki kadının hikâyesini ayrıntılarıyla anlattırdıktan sonra, "Gidin şu fakiri de getirin buraya, niye ağlamış öğrenelim" dedi, buyurucu bir ses tonuyla. Tekdüze hapishane yaşamına renk getiren "zinacıların" hikâyeleri herkes tarafından sevildiği için, koştular hemen iki kadın Gülizar'ın yanına. "Gel bacım, yanımıza, derdini anlatmayan derman bulamaz, anlat hele bi, n'oldu, niye ağlarsın içli içli? Anlat ki için açılısın" diye ikna etmeye çalışmalarına rağmen köşesinden ayrılmak istemeyen bu kadını neredeyse sürükleyerek getirdiler Huriye'nin yanına.

Gülizar, açık buğday tenli, kumral saçlı, zayıf ama kadınsı hatları olan genç bir kadındı. Huriye üstelleyince başladı burnunu çeke çeke anlatmaya:

"On dokuzuma yeni girdim. Başıma gelene bak hele. Köyde sevdiğim vardı ama fakirdi. Başlık parası yoktu. Babam vermedi beni ona. Başka köyden yaşlı bir adam gelmişti bizim köye. Başlık parası verdi babama, aldı beni. Başka köydendi ama bizim köye yerleşti. İmam nikâhıyla verdi babam beni. Hiç sormadı, senin kimin kimsen yok mu, demedi adama. Ne istemeye gelen oldu ne düğüne gelen oldu. Paraya tamah etti, verdi beni bu adama. Me-

ğerssem evliymiş herif. Hem de belediye nikâhlı. Düğünümüzün üstünden üç ay geçmedi, aha bu geldi başıma. Belediye nikâhlı karısı şikâyetçi olmuş. Evvelsi gün bastı jandarma evi.”

Bunları dinmeyen gözyaşlarıyla, arada bir burnunu çekerek anlattı Gülizar. “Kızım yetti gari, ağlama, göz pınarın kurur vallaa. İki aya kalmaz çıkarsın. Gönlünü ferah tut” diye yatıştırmaya çalışıyordu Huriye genç kadını. Ama o içini çeke çeke hem ağlıyor hem de anlatıyordu.

“Süleyman, sevdalım, duyunca babamın beni bu adama verici olduğunu, haber gönderdi bana. Kaçalım, diye. Korktum kaçmaya. Keşke de kaçaydım Süleyman’a. Şimdi oldum bir dul kadın. Süleyman da almaz ki beni artık.”

Ağlamaya ara verdiği kısa sürede her iki dirseğinde de pul pul kabuk tutmuş yaraları kaşıyordu. “Bu da geldi başıma kocaya vardıktan sonra. Önceden yoktu böyle kaşınmam” diyordu kollarına bakıp bakıp.

“Sedef, bacım bu, sedef” diye teşhisi koydu hemen “ağırlardan” Hüsniye. Burada çok şey öğrenmişti Hüsniye. Bunlardan biri de sedef hastalığının belirtileriydi. Daha önce böyle şikâyeti olmayan birçok kadında burada ortaya çıkardı.

Bu Devran Döner

Altun, uzun kınalı saçlı, ela gözlü, ufak tefek ama etine dolgun bir kadındı. Kıpırmızı saçları örgülü olarak alnıyla saçlarının çıktığı çizgide taç gibi bağlanıvermişti. Ağzı silme altın diş kaplıydı. Sanki adına uygun olsun diye böyle yaptırtmıştı. Altın dişleri görünsün diye mi ağzını kocaman açarak kahkahalar atardı yoksa her şeye rağmen hayata bu biçimde tutunmak için mi? Bütün dişlerini kaybedecek ve yenisini yaptırtacak kadar yaşlı değildi. Henüz otuzlarının ortasındaydı. Buna karşın ardı ardına dört çocuk doğurduğundan olsa gerek, haşmetli bir göbeği vardı. Belki de bu nedenle ailenin en iyi göbek atanıydı.

Cezaevine getirildiğinde iki kızı, görünmcesi, gelini ve dünürünün bir ay içinde sırayla getirildikleri koğuşta bunlar tarafından “Amanın sen de mi geldin kız” diye karşılandı. Kendisi de farkındaydı sülalenin “eli iş tutan” dışarıdaki son kadını olarak yakayı ele vermiş olması maddi olarak sıkıntı yaratan bir durumdu. Ama olan olmuştu. “Gönlümlen mi geldim yav?” deyip çekildi bir köşeye kızgın ve biraz da üzgün. Kızları ve gelini “kız ana, uzat da ayaklarını ovalım ki, ovalım da şişmesin ana” diyerek yanına geldiler. “Falaka yoktu bu sefer, istemez ovmak” deyip reddetti. “Çay yapın,

yanına da az bi' ekmek peynir koyun, başka bi şey istemem.” Sonra anlattı:

“Aynasızlar dün evi basınca, yine şüphe üzerine alıyolar beni, dedim kendi kendime. Bilirsiniz ya, iş üzerinde yakalanmazsam ölürüm de kabul etmem hiçbir şeyi. Ama şahit vardı bu sefer. Gene de bir kelime bile kabul etmedim. Aynasızlar da pek sert davranmadılar bu sefer. Şahit var diyerekten herhalde, fiske vurmadılar valla. Ama hâkim tutukladı işte, napiiiim?

“Şahit beni tarif etmiş güya. İhtiyar bir adamın cüzdanını arka pantolon cebinden çektiğini gördüm demiş. ‘Hangi ihtiyar adam acaba?’ dedim kendi kendime bunu işitince. Bir gün önce üç cüzdan çektim çünkü. Hepsi de ihtiyar heriflerdendi. Yaşlısı genci, adamlar kendilerine değen kadından kendilerini sakınmazlar ya. Benim taktığım de bu işte. Yaslanırım heriflere. Memelerim yapışınca heriflerin sırtına, mayışır bunların hepsi. Yaşlısı genci mayışır. Polis “Sümerbank mağazası” deyince hatırladım tabii. Mağazada basma rulosunu gösterme bahanesiyle yanımdaki ihtiyara dayandım. Herif kendini salınca çekiverdim arka cebinden cüzdanı. Hemen şalvarıma attım cüzdanı. Birden bir baktım bir genç adam öyle beni dikizliyo’. Onu fark edince anladım kızan gördü beni. Enselenmemek için fırladım hemen, cızladım, çıktım gittim mağazadan. Demek bu genç adamla gelmiş karakola şikayete titrek puşt. İnkâr ettim ama işe yaramadı. Eee adımız çıkmış bir kere. Tutukladı yine hâkim Seyfi.”

Ekmek peynirle içtiği çayın ardından peş peşe üç sigara tellendirip, dinlendikten sonra “Eee napalım yani, yas mı tutaca’z hepimiz damdayız diye?” deyip uzun rengârenk çiçekli basma eteğinin bir ucunu şalvarına soktukup koğuşun ortasında bir türkü tuttu-

rup, parmaklarını şıklatmaya ve göbek atmaya başladı. “Geliin gelinler, biz bu dünyaya ağlamaya gelmedik. Geliin, geçin hele karşıma. Bu da geçer, gider, bu devran da böyle döner gider.”

Cinayet, yaralama, hırsızlık ve diğer suçlardan hapis yatan kadınlar. Yoksulluk, gelenek, seçeneksizlik kısılcasına sıkışmış, bu açmazların sonucunda "elinden kaza çıkmış" kadınlar. Kimi sakın kimi konuşkan, birbirleriyle yok yere kavga eden, gülen ağlayan kadınlar...

Bu kadınlar aile ve çevre baskısı, gelenekler, erkek egemenliği, yoksulluk, şiddet ve dışlanmışlık gibi nedenlerle çıkış yollarının tıkanmasından ötürü katil ya da hırsız olmuşlardır. Özellikle "koca katili" kadınlar kocaları tarafından öldürülmemek için öldürmüşlerdir.

Hayatta kalmanın onların varlıklarını suç haline getiren bir dünyanın gerçekleriyle yüzleşen kadınlardır bunlar.

Elinizdeki kitapta iste bu "Elinden kaza çıkmış kadınların" öyküleri anlatılıyor.

